

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ІНФОРМАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ
СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускної кафедри
_____ Н. Ф. Ржевська
« ____ » _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ»

**Тема: «ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК
ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ЄС: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Виконавець: студентка 2 курсу, 208 М групи, Сенько Ольга Миколаївна

Керівник: д.п.н., проф., завідувач кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних студій Рижков Микола Миколайович

Нормконтролер

(підпис)

В. Ємець

КИЇВ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I «ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ»	6
1.1 Поняття та ознаки сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.....	6
1.2 Інформаційно-комунікаційні технології: типологія та систематизація...	13
1.3 Роль інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному світовому розвитку	22
РОЗДІЛ II «ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЯК ЧИННИКУ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ЄС»	42
2.1 Чинники формування іміджу ЄС: види та загальна характеристика.....	42
2.2 Специфіка інформаційно-комунікаційних технологій як чиннику формування іміджу ЄС	50
РОЗДІЛ III «ПЕРСПЕКТИВИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЧИННИКУ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ЄС»	62
3.1 Перспективи інформаційно-комунікаційних технологій як чиннику формування іміджу ЄС на прикладі Німеччини та Франції.....	62
ВИСНОВКИ	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ	97
ДОДАТКИ	109

ВСТУП

Друга половина ХХ ст. характеризується становленням нової інформаційної ери внаслідок бурхливого розвитку інформаційно - комунікаційних технологій, спричиненого науково-технічною революцією та поглибленням процесів інформатизації.

На початку ж ХХІ ст. в умовах подальшого розвитку інформаційно - комунікаційних технологій створюється суспільство нового типу - глобальне інформаційне суспільство, перехід до якого, у свою чергу, передбачає здійснення трансформацій в політичній, соціально - економічній, правовій та культурній сферах [71].

Міжнародна практика впровадження засобів ІКТ сприяє підвищенню економічного, соціального, технологічного та культурного рівня розвитку кожної країни, а також сприяє більш динамічному розвитку світової інфокомунікаційної галузі. Саме тому теоретичні основи ІКТ на даному етапі світового розвитку та перспективи їх використання досліджуються в роботах таких зарубіжних та вітчизняних науковців, як: Г. Почепцов, О. Шевчук, О. Голобуцький, М. Демкова, І. Клименко, С. Колосок, І. Пантелейчук, Г. Кедровіч, Ф. Янушкевич, І.Захарової, В. Кудряшова, С. Морозова, Д. Кендау, Д. Доєрти, Дж. Йост, С. Бандерсона [19].

Важливо зазначити, що в умовах модернізації сучасного суспільства ефективність зовнішньої та внутрішньої політик держав все більше залежить від формування її позитивного іміджу. Саме тут, досліджуючи феномен технологій як явища, необхідно зрозуміти, чи впливають сучасні ІКТ на формування іміджу державного управління в контексті розвитку інформаційного суспільства.

Отже, **актуальність** обраної теми магістерської роботи полягає в тому, що на сучасному етапі в умовах інтенсифікації процесів глобалізації інформаційно-комунікаційні технології визначають значною мірою економічний, соціально-культурний і науково-технічний розвиток будь-якої країни. Для будь-якої країни

виробничий сектор і підтримка власного технологічного рівня є також стратегічно важливим національним завданням для розвитку економіки, сфери послуг і забезпечення зростання доходів і національного добробуту. Однак, не до кінця дослідженим залишається питання того, як саме інформаційно-комунікаційні технології здійснюють вплив на формування іміджу держави, і чи можна визначити їх як чинник формування іміджу ЄС на сучасному етапі.

Наукова гіпотеза полягає в тому, що автор хоче довести, що інформаційно-комунікаційні технології як на сучасному етапі, так і в подальшому впливатимуть на формування іміджу Європейського Союзу.

Мета роботи – виявити та дати оцінку інформаційно-комунікаційним технологіям, проаналізувати вплив інформаційно-комунікаційних технологій на створення іміджу Європейського Союзу.

Досягнення поставленої мети стане можливим через виконання наступних **дослідницьких завдань**:

- дослідити теоретико-методологічні засади інформаційно-комунікаційних технологій;
- показати причини появи інформаційно-комунікаційних технологій та визначити їхню типологію та періодизацію;
- встановити та проаналізувати закономірності розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- визначити та класифікувати чинники формування іміджу ЄС;
- вказати на взаємозв'язок між інформаційно-комунікаційними технологіями та процесом формування іміджу ЄС;
- довести, що інформаційно-комунікаційні технології можуть впливати на формування іміджу держави;
- визначити перспективи впливу інформаційно-комунікаційних технологій як чиннику формування іміджу ЄС на прикладі Німеччини та Франції.

Об'єктом дослідження є інформаційно-комунікаційні технології як чинник формування іміджу ЄС.

Предметом - вплив інформаційно-комунікаційних технологій на формування іміджу ЄС.

Методи дослідження. Для вирішення окреслених завдань та досягнення мети в роботі були використані контент-аналіз, SWOT-аналіз, що базується на методології системно-цільового підходу і передбачає проведення детального розгляду внутрішніх і зовнішніх чинників середовища розвитку, а також синтез отриманих даних.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку інформаційних джерел, який нараховує 104 позиції. Загальний обсяг роботи становить ...сторінок.

РОЗДІЛ 1

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ

1.1 Поняття та ознаки сучасних інформаційно-комунікаційних технологій

Інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій на початку ХХ століття, зумовлений процесами глобалізації, став передумовою створення суспільства нового типу, а саме – глобального інформаційного суспільства.

Він, у свою чергу, передбачав здійснення кардинальних трансформацій в усіх сферах суспільного життя: економічній, політичній, соціальній, правовій та культурній.

Головними ж ресурсами інформаційного суспільства стали інформація, наукові знання та сучасні інформаційно-комунікативні технології. Саме вони, як двигун сучасного світового розвитку й, зокрема, новий інструмент зовнішньої політики держав, привернули увагу для досліджень таких зарубіжних і вітчизняних вчених, як: Арон Р., А. Кешелава, Мерле М., Спікан Н.Дж., В. Буданова, Е. Рудих, І.Захарової, В. Кудряшова, С. Морозова.

Перед тим, як надати визначення поняттю нових інформаційних технологій, необхідно зазначити три провідні риси інформаційного суспільства, а саме [62] :

1. створення глобального інформаційного простору, де визначальним способом діяльності в усіх сферах суспільного буття є інформація;
2. збільшення питомої ваги інформаційно-комунікативних технологій, продуктів і послуг у валовому внутрішньому продукті (ВВП) країни;
3. поява якісно нових комунікацій та ефективної інформаційної взаємодії людей при зростанні доступу до національних і світових інформаційних

ресурсів, подоланні інформаційної нерівності, задоволенні людських потреб в інформаційних продуктах і послугах.

Таким чином, можна зазначити, що сучасне інформаційне середовище, створене в межах інформаційного суспільства внаслідок довготривалого розвитку, набуло більшої цілісності. Його визначальними характеристиками стали:

1. динамізм розвитку глобальних інформаційних інститутів як компонентів інформаційного процесу та світового політико-соціального середовища;
2. «інтернетизація» інформаційної діяльності та ТВ-інтерактивність;
3. нерівномірність й відмінності в інформаційному розвитку країн світу;
4. розгортання дезінтеграційних процесів в умовах розвитку світових інтеграційних процесів;
5. інтенсивність впливу засобів масової інформації, міжнародних інститутів на врегулювання міждержавних, міжнародних конфліктів, тобто їх медіатизація [28].

Створення інформаційного суспільства зумовлене процесами інформатизації як глобального соціального процесу, в якому домінуючим видом діяльності є збирання, оброблення, зберігання, передача та використання інформації в сферах суспільного виробництва.

Інформатизацію визначають як провідну галузь економічного та політичного життя країн світу, її функція полягає в тому, щоб забезпечити ефективність адміністративного та господарського управління, заощаджуючи при цьому основні види ресурсів.

За іншим визначенням, вона є сукупністю правових, соціально-економічних, науково-технічних процесів, що взаємопов'язані між собою та спрямовані на задоволення суспільних інформаційних потреб, розвиток та ефективне використання інформаційних систем та інформаційних технологій.

Необхідно наголосити на тому, що інформатизація суспільства пов'язана, насамперед, з розвитком комп'ютерної техніки, програмного забезпечення та глобальної мережі Інтернет. А виникнення та розвиток інформаційного суспільства зумовлює безпосередньо широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Отже, знаменуючи новий етап суспільного розвитку й більш широкого застосування обчислювальної техніки в розвиненому інформаційному середовищі, наприкінці ХХ століття - початку ХХІ століття, набув широкого використання термін «інформаційно-комунікаційних технологій» (ІКТ).

Необхідно зазначити, що ІКТ порівняно з інформаційними технологіями, використовувалися як більш загальний термін, характеризувалися наявністю всесвітньої мережі Інтернет, електронною поштою та телекомунікаційними засобами.

Термін ІКТ був пов'язаний з об'єднанням комплексу ресурсів у єдине середовище, що дозволило оперативно працювати з інформацією й взаємодіяти за допомогою засобів електронної комунікації.

Інформаційні ж технології визначали як сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, що інтегровані з метою збирання, опрацювання, розповсюдження, показу та використання інформації для задоволення потреб користувачів.

Вони, перш за все, показують роль уніфікованих технологій та інтеграцію всіх телекомунікаційних засобів, комп'ютерів, ПЗ (програмного забезпечення), аудіовізуальних систем. Дані засоби дають користувачам створювати, одержувати доступ, передавати, змінювати інформацію.

Іншими словами, інформаційно комунікативні технології складаються з ІТ, а також медіа-трансляцій, телекомунікацій, аудіо та відео-обробки, мережевих функцій управління та моніторингу [63].

Вони забезпечують та підтримують інформаційні процеси, тобто процеси пошуку, збору, передачі, зберігання, накопичення, тиражування інформації та процедури доступу до неї. У вузькому розумінні ІКТ можуть бути визначеними як інформаційні технології, базою яких є персональні комп'ютери та комп'ютерні мережі засобів зв'язку.

Українська дослідниця І. Захарова визначає інформаційно - комунікаційні технології, як "конкретний спосіб роботи з інформацією: сукупність знань про способи та засоби роботи з інформаційними ресурсами, і спосіб та засоби збору, обробки та передавання інформації для набуття нових відомостей про об'єкт, що вивчається".

Більш широке розуміння інформаційно - комунікаційних технологій представлено ЮНЕСКО в науковому виданні «Інформаційна та комунікаційна технологія в освіті», де «ІКТ визначають як поєднання інформаційних технологій з іншими спорідненими комунікаційними технологіями. Інформаційні технології визначають як технологічне застосування інформатики в суспільстві [60].

При цьому інформатика – це наука, безпосередньо пов'язана зі створенням, реалізацією, використанням та технічним обслуговуванням систем обробки інформації (у тому числі технічне та програмне забезпечення, організаційний і людський аспекти, промислові, комерційні, урядові та політичні впливи.

Таке визначення є комплексним, адже в ньому мають відображення теоретичні засади та інструментарій ІКТ, джерелом якого виступає інформатика як наука (її об'єкт та предмет, найважливіші поняття та закони, її актуальність, достовірність та логічність, численні класифікації інформації та типи інформаційних ресурсів, а також принципи функціонування комп'ютерної техніки, алгоритми інформаційного моделювання) [25].

Цільове призначення ІКТ дає вітчизняний дослідник Н. Фоміних, визначаючи ІКТ як «сукупність засобів (апаратних і програмних), що використовуються для створення, збирання, підготовки, обробки, зберігання,

розповсюдження, подання, захисту інформації, обміну й управління нею, а також застосування її способів та інноваційних методів для забезпечення високої ефективності й інформатизації всіх сфер людської діяльності» [50].

В освітній сфері ІКТ можна визначити як інструмент світового виробництва, що обумовлене сучасною тенденцією до створення глобальних відкритих освітніх та наукових систем. Ці системи не лише дозволяють поширювати наукові знання, але й надавати доступ до різноманітних інформаційних ресурсів широким верствам населення, що веде до глобального реформування ринку праці.

Аналізуючи теоретичні підходи до вивчення поняття «інформаційні технології», вчений А. Балашов пропонує визначення ІКТ саме в політичному аспекті, враховуючи, що в останні десятиліття ХХІ ст. інформаційні технології активно застосовуються не лише з метою втілення інтересів окремого індивіда, але й держави.

Згідно А. І. Соловйову, в політичній сфері інформаційно-комунікаційні технології є уособленням технічних прийомів, які застосовуються послідовно і спрямовані на дієву реалізацію цілей певного суб'єкту (політичного діяча або держави) в певний час в певному місці [44].

Доповнюючи попереднє визначення, можна зазначити, що ІКТ відповідно виконують роль у реалізації функцій політичної системи, спрямованих на збільшення результативності політичного процесу і досягнення необхідних результатів в політичній сфері.

Є. Б. Сучков влучно зауважує, що ІКТ є тими технологіями, завдяки яким ефективно та швидко проходить підготовка та проведення виборчих та політичних кампаній (у даному випадку застосовують телекомунікативні засоби, Інтернет для політичної пропаганди і агітації).

Виходячи з наведених визначень, компонентами інформаційно-комунікаційних технологій в політиці є створення, збір, зберігання, обробка та розповсюдження інформації з метою досягнення політичних цілей.

Технологія ж створення інформації полягає в тому, що кожен політичний актор з метою досягнення власних цілей створює необхідну інформацію, перед цим ретельно опрацювавши її.

Не менш важливим критерієм, що характеризує ІКТ в міжнародних відносинах та політиці, є зберігання інформації, а саме - збереження її цілісності та доступності. У контексті обробки інформації слід важливим є процес трансформації і зміни даних для досягнення певної політичної мети. Саме на цьому етапі може відбутися дезінформації, спрямована, щоб перешкодити політичному суб'єкту отримати бажаний результат.

Найголовнішим етапом в політичному процесі є розповсюдження інформації, яке полягає в транспортуванні потрібних даних як можна більшої кількості споживачів за допомогою ЗМІ, політичної реклами.

Отже, нові інформаційно-комунікаційні технології є сукупністю різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, що в сучасному світі використовують для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження та управління інформацією [25].

Аналіз тенденцій розвитку ІКТ у сучасному глобалізованому середовищі дозволяє виокремити головні особливості ринку ІКТ:

1. нематеріальність кінцевого продукту/послуги – передавання й отримання якісно нової, достовірної інформації у визначеному просторі та часі;
2. підвищення стандарту достовірності інформації - вимоги до користувачів щодо терміновості товару/послуги ІКТ.

3. інтерактивність - пряма взаємодія користувача з комп'ютером, що дозволяє адаптувати необхідні ресурси до вимог користувача (двосторонній характер комунікації);
4. конвергенція - здатність об'єднувати аудіовізуальні та телефонні мережі з комп'ютерними мережами за допомогою кабелю;
5. миттєвість - здатність дуже швидко передавати та поширювати інформацію у широкому діапазоні відстані та часу;
6. інноваційність - виникнення іКТ стимулюють процес створення більш інноваційних засобів зв'язку та комунікації; [54].

Отже, фундаментом становлення інформаційного суспільства на межі ХХ і ХХІ століть стали інформаційно-комунікаційних технологій, що виникли внаслідок науково-технічної революції, а також процесу інформатизації всіх сфер суспільного життя. Сучасні ІКТ містять в собі надзвичайний потенціал як головний чинник змін в економічному, суспільно-політичному житті та сфері науки й освіти.

1.2. Інформаційно-комунікаційні технології: типологія та систематизація

Систематизація знань про ІКТ здійснюється за допомогою визначень таких понять, як інформаційне суспільство, інформаційне середовище, міжнародна інформатизація та міжнародної інформації.

Говорячи про міжнародну інформацію, важливо зазначити, що вона є складовою глобальної комунікації, головною метою якої є з'ясування закономірностей впливу інформації на розвиток суспільства, й як наслідок, визначення особливостей поняття “інформаційне суспільство”.

Міжнародну інформацію визначають як сукупність відомостей про систему міжнародних відносин, структуру, загальні властивості інформації і питання, пов'язані з пошуком, отриманням, аналізом, зберіганням та розповсюдженням інформації у системі міжнародних відносин.

Вона є інформаційним забезпечення зовнішньої та внутрішньої політики, економічного курсу країн, національної безпеки, на розвиток міжнародних зв'язків і входження держави у міжнародні організації та інституції.

Відповідно, кожна країна світу має певну концепцію державної інформаційної політики, в якій визначаються різні аспекти інформаційного забезпечення міжнародних відносин.

До головних функцій міжнародної інформації відносять:

1. узагальнення та оцінка інформації,
2. прогнозування міжнародно-правових та економічних наслідків прийнятих рішень;
3. створення обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо реалізації прийнятих рішень [22].

Функціонуючи в міжнародному інформаційному просторі, міжнародна інформація характеризується такими показниками, як:

1. територія розповсюдження інформації (її визначають компоненти міжнародних та національних систем зв'язку);
2. технологічні засоби і можливості зберігання, обробки і розповсюдження інформації - ІКТ;
3. наявність міждержавної і національної комунікаційної політики, які регулюють функціонування та використання міжнародної інформації світовим співтовариством;
4. наявність міжнародних і регіональних угод у сфері комунікацій;
5. можливість доступу до інформації для суспільства та участь міжнародного співтовариства у загальній системі зв'язку [59].

Міжнародна інформація функціонує в міжнародному інформаційному просторі, що складається з державних, регіональних інформаційних просторів, а також просторів окремих територій.

Таким чином, залежно від території розповсюдження, у межах як національного, так і міжнародного інформаційного простору інформаційно-комунікаційні технології слугують головними засобами інформаційної діяльності.

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології відрізняються достатньо розгалуженою та складною структурою. Головною їх особливістю є універсальність, адже вони використовуються як основа в будь-якому виді діяльності, пов'язаної з інформаційним обміном.

За визначенням вітчизняного науковця В.Трайнева, ІКТ представляють собою сукупність методів та технічних засобів, що об'єднуються в технологічний ланцюг, який вже і забезпечує збір, обробку, збереження та відображення інформації. Даний ланцюг утворюється з метою підвищення надійності, оперативності інформації, а також зниження трудомісткості її використання [54].

У результаті досліджень Міжнародної спілки електрозв'язку до світового ринку ІКТ було віднесено:

1. ІТ-ринок, до складу якого належать ринки обладнання та програмного забезпечення, а також ІТ- індустрія, під якою розуміють написання та тестування програм створення веб-дизайну;
2. телекомунікаційний ринок або ринок телекомунікаційних послуг, який є основним сегментом, що містить ринки: мобільного зв'язку, обладнання та мережу Інтернет;
3. ринок телевізійного та радіомовлення (Додаток 1)

До методів інформаційно-комунікаційних технологій належать системний аналіз та системне проектування, моделювання, методи передачі, збору, накопичення, зберігання, обробки, передачі та захисту інформації.

Апаратними засобами є персональний комп'ютер і його головні складові, локальні та глобальні мережі. До програмних засобів ІКТ відносять: системні, спеціальні, прикладні, інструментальні.

Під технологічними засобами інформаційно-комунікаційних технологій розуміють комп'ютери, Інтернет, телефонний зв'язок, а також аудіо- та відеотехнології.

Головною метою усіх цих засобів є забезпечення індивіда інформацією, а також адаптація людини до життя в інформаційному суспільстві. [Г.Г.Швачич, В.В.Толстой, Л.М.Петречук, Ю.С.Іващенко, О.А.Гуляєва, Соколенко О.В.]

До компонентів інформаційно-комунікаційних технологій належать:

1. теоретичні засади їх вивчення (їх повнота, логічність, достовірність, актуальність);
2. методи вирішення завдань, що стоять перед ІКТ;
3. апаратні та програмні засоби вирішення завдань, що стоять перед ІКТ.

Загалом, ІКТ у своїй компонентній структурі мають чотири підрозділи, а саме:

1. програмне забезпечення, до якого належать програмні засоби для контролю, тестування, системне ПЗ, “коробкове” ПЗ та СПЗ, прикладне ПЗ, а також інструментальні засоби розробки;
2. обладнання, представлене настільними та портативними ПК, серверами, комплектуючими, спеціальним відео-та аудіо обладнанням та телекомунікаційним обладнанням (бездротові телефонні рішення);
3. ІТ-послуги, до яких входять мережева інтеграція, телекомунікаційні послуги, обслуговування технічних засобів, експлуатація ПЗ та аутсорсингу, дизайн, реклама та маркетинг;
4. ІТ-продукти, представлені базами даних, засобами комунікації, дизайну та технологій, веб-порталами, веб- сайтами, інтерактивними сервісами та інформаційно-пошуковими довідковими системами [32].

Для того, щоб систематизувати знання про ІКТ, необхідно зробити крок в історію та визначити найголовніші етапи інформаційної революції, що трапилася в ХХ столітті. Бурхливий розвиток ІКТ був переважно зумовлений впровадженням комп’ютерної інформаційної технології з середини 70-х рр. ХХ ст., а саме - створення перших персональних комп’ютерів, що дозволили формалізувати та надати широкого доступу до багатьох процесів людської діяльності.

Поява ПК з великим спектром можливостей спричинила інформаційну революцію й призвела до безпаперового етапу розвитку інформаційних технологій. А вже на початку 80 х рр., було створено глобальну інформаційну мережу Інтернет, що одразу стала інструментом освіти, інтерактивної комунікації, швидким засобом інформування, взаємодії, реклами, електронної комерції, працевлаштування та громадянських ініціатив.

Таким чином, інформаційні технології, що виникли на базі комп’ютерної техніки, призвели до процесу інформатизації всіх сфер суспільного життя.

Головним питанням ІКТ стала організація діяльності різних сфер життя в комп'ютерному середовищі та застосування засобів ІКТ в різних областях знань.

Враховуючи, що численні роботи були присвячені темі визначення теоретичних засад інформаційно-комунікаційних технологій, на сьогодні з метою покращення розуміння та більш чіткої оцінки впливу ІКТ у сучасних умовах світового розвитку, необхідна їхня систематизація.

Однак, вітчизняними та зарубіжними дослідниками до сьогодні не було сформовано упорядкованої класифікації ІКТ. Саме тому, систематизація сучасних ІКТ буде представлена за різними показниками та сферами їх використання.

Отже, в залежності від сфери застосування, інформаційно-комунікаційні технології мають підрозділ на технології: отримання та передачі даних, відомостей; обробки текстової та/або числової інформації; обробки аудіо та відео, графічної інформації; пошуку інформації, зберігання даних, забезпечення доступу населення до публічної інформації, надання послуг населенню.

Другим критерієм у систематизації ІКТ є ступінь централізації здійснення інформаційного процесу. На його основі інформаційні технології мають підрозділ на:

1. централізовані - обробка інформації та вирішення завдань контролюється центральним органом;
2. децентралізовані - можуть використовуватися, як на локальному рівні, так і на місцевому;
3. змішані - мають ознаки перших двох рівнів, вирішення питань може відбуватися локально, але дані зберігаються в центральному органі [36].

Також, за призначенням інформаційно-комунікаційні технології поділяють на:

1. технології підтримки прийняття рішень – прийняття/відхилення рішень, автоматизований вибір альтернатив;

2. технології опрацювання даних – управління, керування даними; створення експертних систем – для вирішення проблем, уникнення конфліктних ситуацій, отримання консультацій, порад у вирішенні конфліктів;
3. технологія автоматизованого офісу – для передачі, опрацювання, зберігання інформації [30, с.182].

Наступна класифікація розподіляє інформаційно-комунікаційні технології на: інтерактивні (аудіовізуальні носії); комп'ютерне навчання (засоби мультимедіа); засоби телекомунікації (відеоконференції, форуми).

Загальний найпростіший вид систематизації представлений ідеєю, що сучасні ІКТ необхідно класифікувати так: програмні; програмно-апаратні; технічні. Засобами ІКТ визначають:

1. ЕОМ та ПЕОМ (персональна ЕОМ або персональний комп'ютер);
2. обладнання для ВМ (монітор, клавіатура, мишка, кабелі підключення);
3. засоби зчитування відео та аудіоінформації (мікрофон, камера, сканери);
4. засоби виведення інформації;
5. пристрої для перетворення даних з одного формату на інший;
6. системи штучного інтелекту;
7. мови програмування, компілятори (програми для перекладу програм у машинні коди), транслятори (програми для перекладу програм з однієї мови програмування іншою);
8. ПЗ (прикладні програми, операційні системи); засоби передачі інформації між користувачами в рамках локальних та всесвітніх мереж (Додаток 3).

Дослідження української вченої Л. Климанської у сфері політичної комунікації, прям пов'язаної з інформаційно-комунікаційними технологіями, виокремлюють наступні підходи щодо її дослідження [3, с. 12-13]:

1. системний – дослідження взаємодії між різними елементами системи, що застосовується в політології та соціології;
2. лінгвістичний – мова є засобом соціального контролю, що опосередковано робить її інформаційно-комунікаційною технологією, так як вона є засобом комунікації між людьми;
3. символічний – політична комунікація є обміном символами. Це є необхідністю виміру впливу тієї чи іншої інформаційно - комунікаційної технології на процес обміну між людьми;
4. функціональний – оцінка практичних можливостей застосування ІКТ в залежності від функцій політичної комунікації;
5. інституційний – слугує для розгляду інформаційних потоків всередині уряду та показує ефективність їх впливу в роботі політичних інститутів.

Також новітні інформаційно-комунікативні технології необхідно класифікувати за цілями, які прагне реалізувати суб'єкт використання (йдеться про політичну сферу). У даній класифікації можна виділити:

1. технології підтримки (нейтральний підхід) – забезпечення статус-кво в конкретному політичному процесі;
2. технології забезпечення домінування (деструктивний підхід) – деморалізація ворогу, внаслідок отримання перемоги над ним (гібридні, психологічні, інформаційні війни, де, інформаційно-комунікаційні технології є головним засобом ведення війни) [59].

Другим підрозділом ІКТ у даній класифікації є розподіл за впливом інформаційно-комунікаційних технологій на інформаційний простір:

1. аксіома об'єму – розширення і наповнення інформаційного простору новим змістом;
2. аксіома доступу – інформаційний простір є вільним, його обмеження потребує залучення додаткових засобів;

3. аксіома управління – увага спрямована на конкретний сегмент інформаційного простору;
4. аксіома неоднорідності – елементи інформаційного простору мають як схожість, так і відмінності;

Останні дві класифікації є найбільш доцільними у визначенні ІКТ сучасного інформаційного простору, вони окреслюють більш широкий спектр їх діяльності та показують, характер мети, що вкладена в їх застосування.

Інформаційно-комунікаційні технології в політиці також класифікуються на основі використаних засобів: технології маркетингового та агітаційно-пропагандистського типу [37].

До технологій агітаційно-пропагандистського типу складаються з агітації та політичної пропаганди, фокусуючись на здійсненні прямого впливу на свідомість людей. Засобами даного типу технологій є: дезінформація, маніпулювання, фальсифікація, просування фейкових новин у ТВ та Інтернет-середовищі.

Технології маркетингового типу використовуються з метою збору, аналізу та розповсюдження цікавої, необхідної користувачеві інформації. Даний тип технології використовується з метою просування політичних кампаній, створення іміджу політичного діяча чи будь-якого суб'єкта політичного процесу.

Говорячи про технології маркетингового типу, слід зазначити, що вони використовуються з метою створення, збору та розповсюдження цієї інформації, у якій зацікавлений споживач.

Дуже часто цей вид технологій використовується під час політичних виборів: створюється певний імідж кандидата, що надає йому певний набір властивостей і якостей, привабливих для суспільства і населення. Враховуючи, що даний тип пов'язаний з сферою реклами, вона є одним з найголовніших аспектів просування маркетингового типу технологій.

Важливо зазначити, що інформаційні технології дедалі більше застосовуються в створенні електронних держав – держав, що за допомогою ІКТ полегшують процес надання державних послуг та підвищують рівень обізнаності громадян.

Надаючи визначення поняттю ІКТ саме у політичній сфері, необхідно враховувати наступні фактори:

1. практичність їх використання;
2. їх обумовленість та цілеспрямованість;
3. їх політичну суб'єктність та взаємодію.

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології можна визначити як спосіб практичного використання знання, що зумовлюється рівнем суспільного розвитку та спрямовується на досягнення мети (зміну стану певного політичного суб'єкта) шляхом взаємодії між політичними суб'єктами [20].

Отже, сучасні інформаційно-комунікаційні технології в глобальних масштабах змінюють моделі сприйняття світу та швидкими темпами трансформують усі сфери суспільного життя, диференціюючи суспільство за джерелами, технологіями та способами сприйняття й споживання інформації.

Процеси інформатизації продовжують створювати основу для розвитку глобального інформаційного суспільства як сукупності ІКТ, засобів та інструментів обробки інформації для полегшення отримання знань індивідами.

Комп'ютеризація та мережеві технології сприяють процесам створення глобальної інформаційної інфраструктури, що слугує для розповсюдження та передачі інформації й інтелектуалізації всіх сфер життя.

1.3. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному світовому розвитку

У сучасних умовах світового розвитку інформаційно-комунікаційні технології є не лише технічною інфраструктурою, пов'язаною з термінами комп'ютеризації та інформатизації, але й основою розвитку глобалізованого світу.

ІКТ спричиняють зміни в соціально-економічній сфері, стають механізмами нового типу економіки, сприяють зміцненню громадянського суспільства та демократизації держави, а також міжнародному співробітництву.

Впровадження ІКТ у глобальному вимірі визначає й розвиток наукової та освітньої сфер життя, стає вагомим чинником в суспільно-політичній модерації, створює оптимальні умови для суспільного та сталого розвитку, формує імідж держави та визначає її конкурентний потенціал.

Міжнародна практика впровадження засобів ІКТ сприяє підвищенню економічного, соціального, технологічного та культурного рівня розвитку кожної країни, а також сприяє більш динамічному розвитку світової інфокомунікаційної галузі. Саме тому все більш актуальним стає питання ролі ІКТ на даному етапі світового розвитку та перспективи їх використання надалі [5].

Інформація стає виробничою силою суспільства, налагоджує зв'язок між споживачем та підприємством, населенням та державою. У сфері державного управління ІКТ широко використовуються з метою підвищення якості надання послуг населенню.

ІКТ здебільшого є інструментом вирішення глобальних проблем сучасності - проблем екології, медицини, біології, космосу, проектування складних об'єктів, захисту інформації. Інформаційно-комунікаційні технології надають можливості кожній людині відігравати активну роль в житті суспільства як на місцевому й національному, так і на міжнародному рівні. Вони також забезпечують

безперешкодний доступ до офіційних текстів місцевих, регіональних і національних законів і нормативних актів, міжнародних договорів, сприяють ефективній міжнародній співпраці.

На думку дослідника А. І. Соловйова, інформаційні технології в політичній сфері є прийоми і способи діяльності, що спрямовуються на найкращу і дієву реалізацію цілей політичного діяча або держави. М. Г. Анохін доповнює визначення Соловйова та визначає ІТ як сукупність раціональних способів і прийомів для реалізації функцій політичної системи з метою збільшення результативності політичного процесу і досягнення потрібних результатів політичного суб'єкта [2, с. 46-65].

Багато дослідників наголошують на тому, що інформаційно-комунікаційні технології застосовуються саме в підготовці та проведенні виборчих і політичних кампаній - як засіб політичної пропаганди чи агітації. Виходячи з наведених визначень, можна виділити компоненти інформаційно-комунікаційних технологій в політиці, а саме - створення, зберігання, збір, обробка та розповсюдження інформації з метою досягнення політичної мети будь-яким учасником сучасного політичного процесу [9].

Сутність даних процесів полягає в тому, що політичний актор створює певне інформаційне поле з метою досягнення своїх цілей, а також підтримує цілісність та доступність інформації. Найголовнішим моментом у процесі розповсюдження інформації є транспортування необхідних даних як можна більшій кількості споживачів за допомогою ЗМІ, політичної реклами або агітації.

В умовах посилення світового геополітичного протистояння, в глобальному інформаційному просторі відбувається культурна та ідеологічна експансія, що супроводжується стрімким розвитком ІКТ. Зокрема, це стосується переходу традиційних політичних інститутів до системи електронного голосування та електронного уряду. Разом з тим відбуваються процеси

медіатизації політики, що поглиблює взаємозалежність політики та засобів масової інформації.

Важливо зазначити, що саме з процесом політичної медіатизації пов'язують становлення інформаційного суспільства й інтенсивність розвитку інформаційної епохи - медіа, з одного боку, забезпечують реалізацію основних принципів свободи слова в суспільстві, а з іншого боку стають засобом контролю та маніпулятивного впливу на суспільну думку.

Розвинуті інформаційно-комунікаційні технології стають дієвим інструментом і важливим ресурсом політичної влади, створює умови для формування нової якості громадянської участі в політичному процесі.

Можливість виходу в всесвітнє павутиння Інтернет для більшої частини суспільства створює умови для виникнення такого поняття, як “міжнародне громадянське суспільство”, що значно розмиває державні кордони та виконує об'єднувачу функцію.

З іншого боку, дана риса комунікації становить неабияку небезпеку, оскільки за умов доступу до інформації будь-яким членом суспільства, розширюються інструменти протиборства держав. При цьому спрощується горизонтальна комунікація між учасниками соціальних рухів у нових мережевих структурах, в яких громадяни як на локальному, так і на національному рівнях й координують спільні дії для прийняття рішень [14].

Соціально-комунікаційні технології широко застосовуються не лише в міжнародних процесах, але й у внутрішньо та зовнішньополітичній активності держави. Зокрема, зовнішньополітична діяльність держави може розглядатися як діяльність і бездіяльність держави у контексті міжнародних відносин.

У мережі зовнішньополітична комунікація розглядається як форма реалізації конкретних зв'язків та здійснюється за допомогою каналу для передачі об'єктів від одного актора до іншого. У міжнародній комунікації за

використанням ІКТ розвиваються: політична взаємодія, економічно-політичне співробітництво та культурні обміни.

Міжнародна комунікація використовує важливі інструменти, що регулюють міжнародні та комунікаційні потоки: засоби масової інформації соціальні мас-медіа та мережу Інтернет в цілому, а також активність у дипломатичній, культурній та економічній сферах.

До головних функцій зовнішньополітичної комунікації належать: прогностична, пояснювальна, методологічна, синтезуюча, практична, кожна з яких забезпечує ефективну роботу зовнішньої політичної комунікації за використання соціально-комунікаційних технологій.

Пояснювальна функція полягає в тому, що зовнішньополітична діяльність розвиває відносини з різними акторами міжнародних відносин, здійснює взаємозв'язок у сфері національних інтересів держави. Прогностична ж функція відповідає за тактику держави, що реалізує національні інтереси - саме вона дозволяє розвивати різноманітні канали засобів масової комунікації для ефективного використання у діяльності держави.

Синтезуюча функція досліджує розвиток комунікаційних каналів у різних державах світу, об'єднує отримані результати про зовнішньополітичну діяльність держав. Методологічна функція має два основні підходи: функціональний та системно-діяльнісний для вивчення важливих явищ у сфері сучасних міжнародних відносин. Практична функція накопичує знання, досвід, створює нові комунікаційні канали для їх широкого застосування в діяльності держави [16].

Сьогодні зовнішня політика держави прямо залежить від присутності її в інформаційному просторі, соціальних мережах та міжнародних медіа. При цьому Інтернет і соціальні медіа є політичним інструментом, що здебільшого використовується для маніпулювання громадською свідомістю та прямого втручання у внутрішні справи суверенних держав. ООН визначає Інтернет одним

із невід'ємних прав людини як інструмент реалізації права особи на свободу висловлення поглядів.

З одного боку, розвиток ІКТ полегшує процеси обміну, поширення, збереження інформаційного продукту, до якого долучається широка маса людей, а політика електронного уряду надає можливостей реалізації принципів демократії, створення громадських об'єднань, написання петицій в електронному форматі, політичних звернень. З іншого ж боку, інформаційно-комунікаційні технології все активніше застосовуються у просуванні геополітичних інтересів - політичні режими змінюються за допомогою впливу, що здійснюється на суспільство засобами маніпулювання через соціальні мережі та медіа-ресурси [72].

Разом з іншими технологічними досягненнями інформаційного суспільства і новітніми засобами комунікації, вони стають засобом культурно-ідеологічної експансії, що є передумовою соціальної і політичної дестабілізації. За таких умов під загрозу постає збереження культурного та соціально-політичного устрою держави, і навіть суверенітету, а раціональна свідомість суспільства може трансформуватися в ірраціональну.

До зовнішніх загроз в інформаційному середовищі можуть належати: масовізація та уніфікація культури, гібридні війни та медіа - інсинуації, деструктивне висвітлення тієї чи іншої держави за допомогою ЗМІ, що безпосередньо буде впливати на формування її іміджу.

Водночас за допомогою впровадження ІКТ можна залучати громадську силу до активної участі в політичному житті, тим самим створювати позитивне інформаційне середовище для формування нового національного політичного та культурного продукту, що може дати спротив вищезазначеним чинникам [68].

Виходячи з цього, можна стверджувати, що сучасним державам необхідно забезпечувати, перш за все, свою національну безпеку, вміти адаптувати свої громадські інститути під стандарти глобального інформаційного середовища,

при цьому зберігаючи свою ідентичність та створюючи механізми захисту громадян від дезінформаційних впливів.

Отже, у політичній сфері проходить найбільша інформаційно-комунікаційна революція, що перетворює неполітичних акторів на політичних суб'єктів політичного процесу, провокує зміни в традиційних формах та методах впливу, а також змінює геополітичну картину світу. Становлення інформаційного суспільства призводить до появи нових видів ІКТ - маніпулятивних технологій, які стають засобами “зовнішньої інформаційної експансії”.

Для вирішення геополітичних завдань та створення стабільного інформаційного середовища в державі, провідні політичні гравці використовують засоби “м'якої сили”, створюються нові високотехнологічні державні структури, що відповідають за захист національного інформаційного простору.

Загалом зазначена концепція м'якої сили сумісна з поняттям «е-сила», що формується в межах кіберпростору і призводить до зростання взаємозалежності між економічними можливостями і національною вразливістю. Кіберпростір надає можливостей поширення влади, сприяючи зростанню політичного та економічного впливу за відносно невеликих витрат недержавних суб'єктів і невеликих держав [17].

Зарубіжний науковець А. Багіров оцінюючи вплив Інтернет, виокремлює, що його розвиток призвів до створення політично-економічної та соціальнокультурної нерівностей, загостривши проблему «цифрового розриву», що є одним із викликів сучасності.

Даний феномен полягає в асиметричному використанні соціально-комунікаційних технологій, відповідно держави, що мають низький рівень розвитку, політики, освіти та економіки, не мають відповідного забезпечення ІКТ. Цифрова нерівність зумовлена високим або низьким рівнем розвитку медіа

в державі, а також обмеженості доступу мережі Інтернет, національних інформаційних ресурсів й інформаційно-комунікативних ресурсів у суспільстві.

Незважаючи на те, що інформаційні процеси мають глобальний характер, кожна держава світу має власний підхід до широкого використання ІКТ та переходу до електронного формату державного сектора з метою трансформації соціально-економічних процесів [64].

Завдяки ПК, мобільним пристроям та іншим технологічним засобам користувачі можуть у найбільш зручному та швидкому форматі отримувати доступ до інформації за допомогою соціальних медіа, тобто соціальних мереж. Соціальні мережі називають медіа, адже вони напряду формують громадську думку користувачів Інтернету через сучасні технічні пристрої.

Дипломатична діяльність більшості країн світу та загалом урядів провідних держав використовує соціальні медіа для створення іміджу країни або певного політичного діяча - тому дипломатична діяльність багатьох країн повинна базуватися на ідеях, а не на експансії, що зазнає критики від світової громадськості.

Існують думки й про те, що під впливом ІКТ змінюється співвідношення компонентів традиційної могутності держав, яка визначається на основі володіння інформаційно-комунікаційними технологіями і позиції у сучасному інформаційному просторі. На думку європейського дослідника В. Кляйнверхтера, Інтернет формує нові моделі міжнародних відносин, адже роль політичних акторів відводиться не тільки державам, а й громадським та комерційним організаціям. інтернет-компаніями [58].

Однак, простір для використання ІКТ в політичній сфері є значно більшим: їх використовують в сфері державного управління, місцевого самоврядування, реалізації функцій держави як політичного суб'єкта та розвитку інформаційної культури у держслужбовців.

Серйозні трансформаційні процеси відбуваються і у сфері державного управління - вони пов'язані з необхідністю участі держави у становленні електронної демократії та розвитку електронного урядування, для яких необхідна низка політичних, соціально - економічних і технологічних передумов.

Сама система публічного управління у багатьох державах світу вже поступово адаптується до реалій інформаційного суспільства, створюючи прозору електронну систему управління, в якій кожна людина може мати вільний доступ до даних, користуватися та обмінюватися інформацією та знаннями, сприяти суспільному і особистісному розвитку, підвищувати якість життя та створювати умови для відкритого і прозорого публічного управління.

Влада демократичних держав повинна виконувати регламентовані процедури інформування громадян про свою діяльність і використовувати механізми залучення громадськості до формування державної політики та до оцінювання якості її реалізації [39]. Причиною необхідності переходу держави до системи електронного уряду є неефективність та неактуальність традиційних форм взаємодії органів влади та місцевого самоврядування.

Окрім інформаційно-комунікаційних технологій, система державного управління базується на концепції нового публічного менеджменту - *new public management* (публічні звіти, електронні портали та кабінети) та концепції нової публічної служби - *new public service*.

Електронне урядування як нова форма державного управління надає повний комплекс державних послуг для всіх категорій громадян, передбачає реалізацію індивідуалізованого, комплексного підходу до надання держпослуг та їх взаємодії з громадянами. Це складний процес, що вимагає значного державного фінансування для вирішення великого комплексу політичних, адміністративних, технологічних проблем.

На сьогодні, усі органи державних європейських служб мають офіційні сайти, що дозволяє громадянам швидко отримувати державні послуги. З

урахуванням труднощів, пов'язаних з переходом до електронного уряду (висока вартість, відсутність повної законодавчої бази для роботи з інформацією в електронній формі, відсутність висококваліфікованих фахівців державних установ, урешті-решт проблема медіа-розриву, недостатній рівень заробітної плати держслужбовців), ІКТ повинні мати комплексний і поступовий характер.

А також, в органах державного управління повинні функціонувати системи електронного документообігу та представництва органів державної влади у мережі Інтернет. Реалізація цих заходів вимагає кадрового забезпечення – фахівців інформаційного профілю у галузі управління інформаційними потоками галузі ДУ [73].

Фахівці мають не лише бути експертами в сфері державного управління та досвідченими користувачами сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, але й реалізувати процес інформатизації у соціальному аспекті, підвищувати ефективність соціально значущої діяльності на основі використання ІКТ та інформаційних систем. Ефективність роботи системи ДУ також залежить від рівня взаємодії з громадянами та підприємствами, якості роботи кожної установи, взаємодії органів влади між собою, а ІКТ прискорюють роботу під час опрацювання соціально-економічної інформації, підготовки звітів і формуванні оперативних доповідей.

У будь-якому випадку система державного управління повинна:

1. формувати та здійснювати в країні політику інформатизації, що враховує інтереси органів правління;
2. створювати та забезпечувати систему інформаційної безпеки, регламентувати доступ до інформації;
3. виконувати функцію адміністрування та забезпечувати діяльність інформаційно - аналітичної системи.

Отже, впровадження інформаційно-комунікаційних технології сприяє:

1. розробленню та виробництву матеріалів культурного і освітнього призначення та їх поширення;
2. вільному доступу до інформації усім користувачам, що мають доступ до мережі Інтернет, а також можливості відігравати активну роль у соціально-економічному та політичному житті на місцевому, регіональному та навіть національному рівнях;
3. ефективній міжнародній співпраці;
4. поліпшенню керованості економікою та сферою державного управління;
5. процесам демократизації та збагаченню духовного життя суспільства [13].

Подальший розвиток інформаційної інфраструктури, створеної з урахуванням світових тенденцій і досягнень, буде сприяти рівноправному інтеграційному процесу країн у світове співтовариство, а ІКТ стануть каталізатором його економічного розвитку. Удосконалення методів управління відбуватиметься на основі вивчення законів, методів і способів накопичення, обробки і передачі інформації.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті характеризується зміною традиційних форм організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства: змінюється зміст освіти, методики викладання та дидактичні підходи.

До сучасними світових тенденцій розвитку інформатизації освіти належать:

1. формування єдиного освітнього простору;
2. активне впровадження новітніх засобів та методів навчання, що базуються на використанні інформаційних технологій;
3. поєднання засобів та методів традиційного з комп'ютерним навчанням;

4. розробка інформаційних технологій навчання та програмно-методичних комплексів викладачами шкіл та ВНЗ;
5. підвищення рівню кваліфікації викладача - технологічна та методична підготовка, яка сприяє розвитку особистості як викладача, так і отримувача освітніх послуг;
6. формування системи дистанційного навчання (перехід до онлайн-формату навчання) [83].

Інформатизація освіти є однією з найголовніших сфер використання ІКТ, що має на меті: професійну підготовку майбутніх фахівців нової формації, створення потужної інформаційної інфраструктури у ВНЗ, розвиток інформаційно-комп'ютерного навчального середовища, більш широке впровадження Інтернет-технологій та електронного навчання, а також масова заміна паперових носіїв на електронні.

Інформаційно-комунікаційні технології дають можливість індивідуалізувати процеси навчання, при цьому зменшуючи час необхідний для вивчення та засвоєння матеріалу. Вони розвивають креативне мислення за рахунок інтерактивності та мультимедійності.

До того ж, люди вне залежності від соціального статусу за допомогою Інтернету можуть брати участь у процесі освіти, здобувати нові знання та підвищувати власні професійні стандарти, максимізуючи при цьому переваги особистої роботи та життя.

До інтерактивних методів навчання належать: комп'ютерні навчальні програми, технічні засоби навчання на основі аудіо та відео-техніки, дистанційний тип навчання, телеконференції, вебінари, що вдосконалюють систему освіти й сприяють більш ефективному налагодженому навчальному процесу.

Сьогодні в умовах пандемії та коронавірусних обмежень, дистанційне навчання за використанням інформаційно-комунікаційних технологій є як ніколи

актуальним. Найбільш розповсюдженими зараз є комп'ютерні навчальні програми, основою яких є комп'ютерні підручники, бази даних, діагностично-тестові системи, експертні системи, прикладні програми, які забезпечують обробку інформації.

Саме сучасні провідні світові тенденції, інформатизації навчального процесу вказують на необхідність більш широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій у школах, ВНЗ та лабораторіях. Конкурентоспроможність кожної окремої людини визначає здатність її опанувати основи володіння новітніми інформаційно-комунікаційними технологіями й способами сприйняття й передачі інформації.

Відповідно до кожної хвилі інформаційної революції основні технології, які впливали на еволюцію технологій навчання вважають:

1. технології зберігання, передачі знань, навичок, умінь;
2. технології візуалізації навчальної інформації;
3. технології сприймання інформації [34].

Можна стверджувати, що саме необхідність задоволення інформаційних потреб користувачів, у тому числі в навчанні та освіті раніше - буде спричиняти й подальший технологічний розвиток суспільства.

Від того, наскільки суспільство буде ефективно використовувати ІКТ в освітніх процесах залежатиме майбутній розвиток як місцевих, так і національних і міжнародних електронних науково-освітніх просторів, що забезпечують високий рівень навчання для більшої частини населення.

Важливим є те, що ефективність освіти залежить не лише від обсягу отриманих знань, але й від здатності самостійно використовувати й засвоювати інформацію за допомогою ІКТ, тим самим підвищуючи рівень власної освіти.

У період глобалізації якість освіти є, безумовно, і показником результативності глобальних інновацій. До аспектів глобалізації, пов'язаних із забезпеченням якісної освіти, відносять:

1. конкурентоздатність держав на ринку експорту освіти;
2. мобільність робочої сили в міжнародному форматі;
3. розвиток угод між країнами про обмін кваліфікованими вітчизняними та іноземними здобувачами освіти.

Отже, інформатизація, наука й освіта є факторами впливу динаміки розвитку суспільства в епоху глобалізації. Освіта є одним з напрямів гуманітарної політики кожної держави, що виконує функцію задоволення кваліфікованими кадрами потреб суспільства.

Вітчизняний вчений Манако А.Ф. визначив, що швидкий розвиток, глобальне поширення та використання інформаційно-комунікаційних технологій призвели до того, що інноваційні цикли стають коротшими, а необхідність в знаннях зростає, що в свою чергу призводить до попиту на інноваційні продукти й ресурси для безперервної освіти, яку визначають як потенціал нації [36].

Саме тому вагомою рисою сучасної держави є створення основи для підготовки професійних керівників освіти, науковців та викладачів, які зможуть найбільш ефективним способом використовувати здобутки інформаційного суспільства й покращити систему масового навчання.

На сучасному етапі розвитку світового господарства ІКТ є двигуном структурних зрушень у глобальній торговельній системі та визначальним фактором економічного розвитку. Основними напрямками зовнішньої економічної політики розвинених держав на сьогодні є завоювання ринків високих технологій та розвиток національного експорту завдяки імплементація ІКТ.

Для сучасного світового економічного середовища характерними є глобалізація світогосподарських зв'язків і відсутність чітких інформаційних міждержавних кордонів, унаслідок чого головним двигуном розвитку стають досягнення науки та техніки.

Унаслідок процесів інформатизації, зумовлених НТР та переходом від індустріального до постіндустріального суспільства, інформаційно-комунікаційні технології відіграють вагомую роль у зростанні соц-економічного середовища держави, а також виступають важливим чинником у формуванні бізнес-середовища нового типу. Вони також впливають на зміцнення зв'язків у сферах: торгівлі, транспортування, фінансів, а також міжнародних відносин.

ІКТ дійсно використовуються для вирішення складних економічних питань без витрат значних капіталів в інформаційній інфраструктурі (підприємства, центри обробки та аналізу інформації, комунікації і лінії зв'язку). Інтернет стає основою для розвитку e-commerce, тобто найбільшою платформою для ведення бізнесу, надання урядом державних послуг (електронний уряд, який, до речі, було затверджено й в Україні в 2020 році).

На думку дослідників, що займаються питанням взаємозв'язку між технологічними змінами й економічним розвитком, впровадження цифрових технологій може призвести до:

1. затримці продуктивності від впровадження нових технологій;
2. скорочення штату (заміна кваліфікованих кадрів);
3. технологічного безробіття серед певної вікової категорії;
4. відмінностей в розподілі доходів;
5. змін в регіональній структурі розміщення продуктивних сил, необхідній освіті та кваліфікаціях персоналу;
6. цифровим відставанням між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються [26].

З іншого боку, перевагами для суспільства залишатимуться: дешевий доступ до знань, прискорення бізнес-процесів, а також зниження їх вартості в рамках нового типу економіки - інформаційної економіки, основним продуктом якої є інтелектуальні послуги, наукомісткі товари, знання та інформація.

У рамках інформаційної економіки продуктивність і конкурентої спроможність господарюючих суб'єктів залежатимуть від їхньої здатності генерувати, обробляти й ефективно застосовувати інформацію, засновану на знаннях [3].

За даними аналітичного агентства Gartner, обсяг інвестицій у сферу інформаційних технологій виросте глобально на 6% у 2021 році, при цьому станом на 2019 рік даний показник сягав 2 трлн.доларів США, а найбільшою його часткою була сфера ІТ-послуг у розмірі 57%. До сегменту апаратного та програмного забезпечення відповідно належало 26% та 17% [93].

Враховуючи тенденцію цифровізації та події останніх років, пов'язані з пандемією коронавірусу, конкурентоспроможність національних економік стала ще більш залежною від розвитку ІТ-сектора країн та індексу розвитку ІКТ. Уряди таких розвинених країн, як: Японії, Китаю, Ізраїлю, США стали основними інвесторами у сфері високих технологій, а також створили прозорі умови для ведення малого та середнього бізнесу.

На сьогодні, в умовах пандемії коронавірусу, відповідно до “Глобального звіту про розвиток інформаційних технологій-2020”, що видається щороку Всесвітнім економічним форумом, було визначено країни-лідери за рівнем розвитку ІКТ. Перше місце посіла Ісландія з показником 8,98, а на 2 місці знаходиться Південна Корея з показником 8,85 [103].

До першої десятки також належать: Японія, США, Норвегія, Австралія, Нова Зеландія, Бельгія, Франція та Нідерланди. Загалом, це група країн з високими темпами економічного росту та найвищими показниками індексу розвитку ІКТ та мережевої готовності - у порівнянні з іншими країнами, вони мають на 33% вищий економічний ефект.

Країни, що розвиваються, стикаються із проблемами слабо розвиненої телекомунікаційної інфраструктури, низької комп'ютерної грамотності,

відсутності обізнаності або низької спроможності користування мережею Інтернет.

Саме тут постає проблема впровадження ІКТ та розвитку електронної економіки - країни, що розвиваються, страждатимуть від «цифрового відставання», можуть залишитися без можливостей отримання додаткових доходів та більш швидкого соціально-економічного зростання (оптимізація витрат підприємств, пришвидшення виробничих процесів, ефективна реалізація ресурсів) та рівноправної повноцінної присутності на цифровій світовій арені [4].

Насправді, тенденції до використання ІТ-продуктів зазнають змін, адже ринок технологій стає більш інноваційним - на зміну донині актуальним ІТ-продуктам таким, як: корпоративні бази даних, сервери, адаптери для мереж, з'являються:

1. хмарні технології обчислення (на даний момент існує три світових гіганти - Google Cloud, AWS та Azure);
2. ІТ-мобільність - інтеграція мобільних пристроїв та технологій соцмереж у корпоративне середовище;
3. BigData - інструменти з обробки великих неструктурованих та структурованих даних;
4. SocialBusiness - схеми з розвитку бізнесу в соціальних мережах [18].

Особливе місце на ринку ІТ займають SaaS (software -as- service) у хмарі як найновіша тенденція, що відповідає за розгортання та реалізацію програмного забезпечення, при якому постачальник (провайдер) розробляє додаток, ліцензує його, управляє ним, і надає споживачам (бізнес-клієнтам) доступ до ПЗ через Інтернет. Він є складовою хмарних обчислень Cloud Computing та однією з 3 основних хмарних технологій, поряд з IaaS та PaaS.

Хмарні засоби використовуються в системах управління CRM та взаємодії з клієнтами, управлінні проектами, HR, а також в ПЗ та бухгалтерії. Таким чином,

ІКТ є найголовнішою складовою частиною роботи для маркетологів, стратегів та керівників компаній та підприємств.

Для подальшого теоретичного дослідження важливо зазначити, що найбільшим сегментом світового ринку ІКТ є обладнання, тому що зростання обсягів інформації стимулює попит для систем її зберігання. Відповідно до цього, збільшується попит на центри обробки даних і хмарних рішень, а ринок персональних комп'ютерів поступово скорочується, надаючи переваги мобільним пристроям.

Отже, зростання числа мобільних пристроїв, попит на сервери хмарних обчислень, великий обсяг інформації та поширеність Інтернет-медіа стимулюють процеси уніфікації інформаційного середовища, у результаті яких відбуваються фундаментальні зміни в галузі економіки.

Провідні держави світу розвивають ІКТ як основу для свого економічного зростання для збільшення добробуту в глобальній економічній системі, тим самим стимулюючи країни, що розвиваються до переходу в ІТ-сектор (для них перспективним є ІТ-аутсорсинг - передача стороннім організаціям підтримку та обслуговування ІТ-інфраструктури).

Отже, інформаційно-комунікаційні технології поступово й активно стають могутнім каталізатором сучасного світового економічного розвитку. Досвід багатьох європейських країн підтверджує, що якісний інформаційний прорив є основою розбудови вільного демократичного суспільства з широким ринком технологій та можливостей [44].

За умов комплексного державного моніторингу можна виявляти зони відставання та перешкоди на шляху розвитку інформаційного суспільства, і надалі - сформувати систему для створення передумов для ефективного використання ІКТ в різних сферах діяльності та інтеграції країни до світового ринку інформаційних технологій.

Серйозні трансформаційні процеси відбуваються і у сфері державного управління - вони пов'язані з необхідністю участі держави у становленні електронної демократії та розвитку електронного урядування, для яких необхідна низка політичних, соціально - економічних і технологічних передумов.

Сама система публічного управління у багатьох державах світу вже поступово адаптується до реалій інформаційного суспільства, створюючи прозору електронну систему управління, в якій кожна людина може мати вільний доступ до даних, користуватися та обмінюватися інформацією та знаннями, сприяти суспільному і особистісному розвитку, підвищувати якість життя та створювати умови для відкритого і прозорого публічного управління.

Влада демократичних держав повинна виконувати регламентовані процедури інформування громадян про свою діяльність і використовувати механізми залучення громадськості до формування державної політики та до оцінювання якості її реалізації [22]. Причиною необхідності переходу держави до системи електронного уряду є неефективність та неактуальність традиційних форм взаємодії органів влади та місцевого самоврядування.

Окрім інформаційно-комунікаційних технологій, система державного управління базується на концепції нового публічного менеджменту - *new public management* (публічні звіти, електронні портали та кабінети) та концепції нової публічної служби - *new public service*.

Електронне урядування як нова форма державного управління надає повний комплекс державних послуг для всіх категорій громадян, передбачає реалізацію індивідуалізованого, комплексного підходу до надання держпослуг та їх взаємодії з громадянами. Це складний процес, що вимагає значного державного фінансування для вирішення великого комплексу політичних, адміністративних, технологічних проблем.

На сьогодні, усі органи державних європейських служб мають офіційні сайти, що дозволяє громадянам швидко отримувати державні послуги. З

урахуванням труднощів, пов'язаних з переходом до електронного уряду (висока вартість, відсутність повної законодавчої бази для роботи з інформацією в електронній формі, відсутність висококваліфікованих фахівців державних установ, урешті-решт проблема медіа-розриву, недостатній рівень заробітної плати держслужбовців), ІКТ повинні мати комплексний і поступовий характер.

А також, в органах державного управління повинні функціонувати системи електронного документообігу та представництва органів державної влади у мережі Інтернет. Реалізація цих заходів вимагає кадрового забезпечення – фахівців інформаційного профілю у галузі управління інформаційними потоками галузі ДУ. Фахівці мають не лише бути експертами в сфері державного управління та досвідченими користувачами сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, але й реалізувати процес інформатизації у соціальному аспекті, підвищувати ефективність соціально значущої діяльності на основі використання ІКТ та інформаційних систем.

Ефективність роботи системи ДУ також залежить від рівня взаємодії з громадянами та підприємствами, якості роботи кожної установи, взаємодії органів влади між собою, а ІКТ прискорюють роботу під час опрацювання соціально-економічної інформації, підготовки звітів і формуванні оперативних доповідей.

У період з 2010 по 2019 рр. спостерігалось збільшення інвестицій у комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг. Причиною цього було активне впровадження ІКТ у бізнес, і як наслідок – збільшення продуктивності праці робітників (рис. Капітальні інвестиції) [97].

До основних аспектів, якими можна характеризувати роль впровадження ІКТ у сферу бізнесу є:

1. спрощення кількості бізнес-процесів і збільшення мобільності;
2. сприяння дистанційному доступу до продуктивних систем (ERP), спрощення комунікації в організаціях та за їх межами;

3. систематизація складних процесів на підприємствах за допомогою впровадження CRM систем, електронних таблиць та цифрового документообігу.
4. створення нових ринків дистанційних послуг у сферах: медицини, освіти, охорони та безпеки, юридичної сфери та сфери розваг.

Інформаційно-комунікаційні технології також слугують двигуном появи нових форматів взаємодії бізнесу із клієнтами. Безумовно дані формати збільшують можливості, динаміку та ефективність бізнесу. Науковець Н.І. Тарасова виокремлює такі підходи до класифікації національного ринку ІКТ:

1. перехід від аналогових методів передачі інформації до розробки системи комунікації, що поєднує цифрові та мобільні мережі зв'язку;
2. виробництво апаратних пристроїв як засобів введення, зберігання аналізу та передачі інформації;
3. впровадження програмних продуктів та інтеграційних рішень для їх роботи – написання набору інструкцій, в яких визначені дії для досягнення необхідних користувачу результатів [7].

Інформаційно-комунікаційні технології надають людям, підприємствам, урядам та державам перетворювати інформацію на знання та рушієм змін в усіх сферах суспільного життя в сучасному інформаційному середовищі. Зважаючи на це, інвестування в ІКТ-інфраструктуру є необхідною умовою подальшого економічного зростання, виваженому управлінню природними ресурсами та високим стандартам життя.

Подальший розвиток інформаційної інфраструктури, створеної з урахуванням світових тенденцій і досягнень, буде сприяти рівноправному інтеграційному процесу країн у світове співтовариство, а ІКТ стануть каталізатором його економічного розвитку. Удосконалення методів управління відбуватиметься на основі вивчення законів, методів і способів накопичення, обробки і передачі інформації [40].

РОЗДІЛ 2

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЯК ЧИННИКУ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ЄС

2.1 Чинники формування іміджу ЄС: види та загальна характеристика

Процеси глобалізації та інформатизації, що є домінантою розвитку сучасного суспільства, сприяли розробці та реалізації іміджевої політики держави, а саме - іміджу державної влади.

Закордонні науковці визначають такі фактори формування іміджу держави, як: політичний устрій, діяльність суспільно-політичних лідерів, культурне середовище, наукові досягнення, імідж торгових марок, експорт культурних цінностей, експорт товарів і послуг, реклама товарів і послуг.

Імідж держави як компонент її «м'якої сили» визначають її конкурентоспроможність на світовій арені. Умовно складові елементи іміджу країни розподіляються на внутрішні чинники, що мають змінний характер [3].

До них належать добробут населення, дотримання конституційних прав громадян, рівень освіти/зайнятості населення, рівень корупції та злочинності, рівень економічного розвитку, рівень охорони здоров'я; рівень соціалізації населення та рівень свободи ЗМІ.

Зовнішніми чинниками формування іміджу є: макроекономічна стабільність, дотримання прав кожного громадянина, успішність зовнішньої політики держави, дотримання національних інтересів та пріоритетів, якість та професійність трудових ресурсів, розвиток інфраструктури, темпи росту національних ринків, членство держави в міжнародних організаціях, розвиненість фінансового ринку, розвиток стратегічного партнерства, якість нормативно – правового регулювання; інвестиційний клімат держави, рівень

технологічного розвитку та впровадження ІКТ, та рівень інноваційного потенціалу [55].

Також зовнішніми чинниками формування міжнародного образу держав на сучасному етапі вважають світові стандарти, сформовані міжнародною спільнотою, задекларовані у нормах міжнародного права, документах міжнародних організацій. Вони визначаються щорічними рейтингами міжнародних організацій та рейтингових агентств.

Дані рейтинги ілюструють привабливість держави за її економічними показниками, рівнем добробуту, якістю життя, нормами урядування, рівнем корупції та наданням свобод людині. До найважливіших індексів, які впливають на формування іміджу тієї чи іншої держави належать: [99]

1. Індекс глобальної конкурентоспроможності - The Global Competitiveness Index (є одним з найбільш відомих світових індексів, що щорічно складається Всесвітнім економічним форумом);
2. Індекс сприйняття корупції - Corruption Perceptions Index (CPI) (розраховується міжнародною організацією Transparency International);
3. Індекс електронної участі громадян (оцінює якість та корисність інформації та послуг, що уряд надає громадянам за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з метою залучення їх до прийняття управлінських рішень);
4. Індекс готовності до електронного урядування (розраховується ООН);
5. Індекс економічної свободи - Index of economic freedom (щорічно розраховується Wall Street Journal і Heritage Foundation для більшості країн світу з 1995 року); [99]

Важливою складовою участі держави в сучасному глобальному світі є її інформаційне представлення, здатність до продукування експортного інформаційного продукту. Інформаційне поле держави залежить від наповнення

її інформаційного простору, використання національного інформаційного продукту та задоволення інформаційних потреб населення.

Інформаційна складова іміджу держави на сьогодні є одним з найголовніших чинників формування позитивного іміджу держави. Відповідно, імідж держави прямо залежить від рівня розвитку інформаційної політики її на національному та міжнародному рівнях, адже інформаційна політика створює умови для належної присутності держави на світовій арені.

Європейський Союз є спільнотою цінностей. У статті 6 Договору про Європейський Союз (Договір ЄС) чітко записано: «Європейський Союз заснований на принципах свободи, демократії, поваги до прав і основних свобод людини, а також на принципах правової держави – дані принципи поділяють усі держави-члени».

Детально принципи Європейського Союзу викладено у Хартії основних прав людини, урочисто підписаної у 2000 році, яка стала частиною Лісабонського договору. Хартія основних прав людини є частиною європейської спадщини.

Протягом десятиліть після руйнувань і страждань Другої світової війни, засновники Європейського Союзу прагнули побудувати нову Європу як союз, пов'язаний через економічну та політичну інтеграцію, а також спільну сукупність цінностей. Модель Європейського Союзу базується на є п'ятих основних принципах, до яких належать спільні цінності, супранаціональність, дигресивна пропорційність, солідарність та субсидіарність [26].

Загальні цінності Європейського Союзу, як згадувалося, зафіксовано у статті 6 абзац 1 Договору про Європейський Союз. До них належать свобода, демократія, дотримання прав людини та основних свобод, а також дотримання принципів правової держави.

Хартія основних прав, яка відповідно до Лісабонського договору має стати частиною права ЄС, уперше в історії Європейського Союзу поєднує сукупність цивільних, політичних, економічних та соціальних прав європейських громадян,

а також осіб, які мешкають на території Європейського Союзу. Ця Хартія складається з наступних розділів: «Гідність людини», «Свободи», «Рівність», «Солідарність», «Громадянські права» та "Судові права".

Принцип супранаціональності є фундаментальною складовою Європейського Союзу. Це означає, що держави - члени Європейського Союзу прийняли закріплене в договорі рішення про те, що у певних сферах політичної діяльності держави відмовляються від свого суверенітету та передають право прийняття рішення та законотворчості Європейському Союзу або роблять це спільно з ним [74].

Таким суверенітетом користуються всі держави - члени Європейського Союзу, а ухвалені рішення є обов'язковими для кожної з держав. З одного боку, це призводить до того, що держави-члени передають свій суверенітет ЄС, з другого - держави отримують у такий спосіб право представляти на європейському рівні інтереси та вимоги власної країни, та формулювати європейські рішення й правові акти з власного розсуду.

Таким чином приймаються рішення щодо політики інших країн. Це означає, що відмова від національного суверенітету компенсується отриманням впливу та влади в рамках усієї Європи. Однак подібна система може функціонувати лише тоді, коли всі партнери готові на поступки, і жодна країна не збирається приймати рішення, захищаючи лише власні інтереси. Отже, здатність знаходити компроміси та готовність йти на них є основною передумовою існування Європейського Союзу.

Європейський Союз складається з різних інститутів, які спільно формують політику Європейського Союзу. При аналізі структури Європейського Союзу слід враховувати його особливість - ЄС є союзом держав та народів. Він не є ні союзом, ні федерацією держав, а виступає проміжною формою цих двох класичних моделей.

Таким чином, він має більше компетенцій, ніж об'єднання держав, як, наприклад, СНД або азіатський АСЕАН, але менше повноважень, ніж держава. ЄС взаємодіють інституції, які підтримує своєю діяльністю Європейська Комісія, завдання якої полягає у просуванні європейського процесу та у контролі за дотриманням укладених угод.

Політика Європейського Союзу охоплює численні сфери, що виходять далеко за межі безпосередньо економіки. ЄС має повноваження у сфері зовнішньої політики та політики безпеки, правової та внутрішньої політики. Захист клімату, забезпечення енергопостачання, внутрішній ринок та загальна валютна політика – все це входить у сфери діяльності ЄС.

Традиційні європейські цінності знайшли своє відображення у Європейській соціальній моделі (ЄСМ), що фактично є схемою соціально-економічного розвитку суспільства, побудованої на платформі європейських цінностей, що постійно оновлюється залежно від трансформацій, що відбуваються у світі та в рамках Євросоюзу.

ЄСМ об'єктом на слуханнях у Європейському парламенті й стає одним з головних об'єктів при розробці державної політики, реформується відповідно до модифікацій в економіці, політиці, соціальній сфері, а також за допомогою завдань, що постають на тому чи іншому етапі перед європейським суспільством.

У даний час для ЄС актуальні пошуки способів та підходів, які могли б сприяти зміцненню його інституційного устрою, посиленню впливу його інститутів. Нововведення покликані забезпечити доцентрові тенденції для управління та координації при проведенні наднаціональної політики [75].

Євросоюз визнає та підтримує існування кількох різновидів ЄСМ. За всіх національних та регіональних особливостей скандинавської, континентальної, англо-саксонської, середземноморської моделей усі вони належать до формату єдиної ЄСМ та скріплені спільною цивілізаційною платформою.

Науковець Девід Мілібенд виділяє чотири ключові принципи, яким ЄС повинен керуватися задля посилення своєї ролі як держави-моделі та формування позитивного іміджу:

1. зберігати відкритість світу;
2. використовувати силу спільних інститутів для формування спільних цінностей з метою подолання релігійних, регіональних та культурних розбіжностей;
3. відігравати ключову роль у запобіганні та вирішенні конфліктів у міжнародному середовищі - надійним способом запобігання конфліктів вважають відстоювання загальнолюдських принципів миру, демократії, прав людини, міжнародного права;
4. створювати власний еко-бренд, керуючись політикою захисту довкілля – обмеження викидів вуглецю, визнання стандартів боротьби з глобальними змінами клімату [43].

Одним з найважливіших чинників формування іміджу ЄС на сучасному етапі суспільного розвитку є рівень цифровізації. Для цього існують об'єктивні причини: по-перше, бурхливий розвиток інформаційно-комунікативних технологій, які розширюють межі іміджевого впливу державного апарату.

По-друге, чітке усвідомлення інститутами зв'язку та цифровізації важливої ролі, яку відіграє зважена іміджева політика в забезпеченні ефективності державної політики і реалізації національного інтересу [67].

Іноземні науковці розглядають імідж інститутів зв'язку та цифровізації як складову їх спроможності, підготовки та ведення операцій із забезпечення безпеки держави. Для формування позитивного іміджу ЄС та його підтримки розробляються й реалізуються стратегічні плани на майбутнє, проводяться акції з доведення до громадськості відомостей про соціальну роль і відповідальність організації.

З метою оптимізації іміджу структур ЄС її представниками було розроблено «Білу книгу по комунікаційній політиці ЄС», у якій були визначені такі базові принципи іміджевої стратегії:

1. право громадян на інформацію та свободу слова;
2. надання вільного доступу до інформації громадянам та залучення їх у політичний процес за використанням різних засобів масової комунікації, у тому числі Інтернету.

Також в даному документі визначено три основних цілі іміджевої стратегії, а саме:

1. удосконалення інформаційної освіти громадян та надання програм підвищення кваліфікації – набуття ними навичок користування технологічними засобами та ІКТ для отримання інформації про суспільні дискусії, важливі політичні події;
2. створення відкритого договору – надання можливості навчання і спілкування громадянам у всіх державах-членах ЄС (створення форумів для суспільної дискусії із нагальних проблем, що дозволяє зміцнити взаємну довіру, повагу і бажання співпрацювати громадян із органами державної влади);
3. налагодження механізму зворотного зв'язку між громадянами та інститутами, що є необхідною передумовою розвитку демократичного суспільства [3].

ЄС та його держави-члени є визнаними світовими лідерами щодо утвердження принципів прав людини, демократії, верховенства права, охорони довкілля, що безумовно сприяє поліпшенню його іміджу в світовому співтоваристві.

У даному аспекті також важливо зазначити такі складові іміджу Європейського Союзу, як: прогнозованість, стабільність, виваженість, прозорість. ЄС є одним з найпривабливіших гравців на міжнародній арені, адже

має стабільний економічний розвиток та привабливі умови для створення іноземного бізнесу.

Особливе місце у формуванні іміджу ЄС відіграє його культурна політика. За визначенням американського дослідника М. Камінгса поняття «культурна політика», перш за все, слугує для обміну ідеями, інформацією, цінностями, традиціями, мистецтвом та іншими аспектами культури між народами з метою сприяння взаєморозумінню. Вона спрямована на можливість популяризувати цінності та культурне надбання тієї чи іншої держави.

Серед головних функцій культурної політики ЄС виділяють:

1. поширення інформації про європейські цінності шляхом проведення культурних і мистецьких заходів, через роботу культурних інституцій, популяризацію та пропаганду мистецтва і культурної спадщини;
2. формування позитивного іміджу Європейського Союзу за допомогою грантів і туризму [13].

2.2. Специфіка інформаційно-комунікаційних технологій як чиннику формування іміджу ЄС

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) за останні 20 років послужив потужним каталізатором і двигуном змін у розподілі влади в міжнародній системі, а також у способах використання цієї влади.

Домінування ІКТ та пов'язаних з ними технологій дедалі більше визначає, де знаходиться сила, оскільки технологічні можливості та економічна майстерність, здається, нерозривно пов'язані.

Поява кіберпростору додала новий простір для боротьби між західними державами та іншими за питання глобального управління та відповідного балансу між індивідуальною свободою та державним контролем. Це було викликом для держав, оскільки їхня монополія на деякі типи інформації була зруйнована на користь окремих осіб та недержавних суб'єктів.

Проте держави також виграли від значно розширених можливостей для збору розвідувальних даних і підривної діяльності конкуруючих держав, а також (у випадку авторитарних держав) значно більших можливостей здійснювати соціальний контроль над своїм власним населенням.

Європейська комісія, виробляючи стратегію переходу до інформаційного суспільства, ухвалила низку документів, які повинні забезпечити законодавчі та технологічні умови такого переходу. Прагнення ЄС до інформаційного суспільства створило нову, більш конкретну ситуацію в національних медіа-системах, примусивши традиційні ЗМІ шукати ефективніші способи взаємодії з аудиторією.

Становлення онлайн-ЗМІ, розвиток нових технологічних платформ сприяли укріпленню незалежного сектора виробництва контенту, що впливає на сучасну медіа-економіку [41].

Комунікаційна політика ЄС являє собою складову частину спільних політик країн-учасниць Європейського Союзу й реалізується на трьох головних щаблях: глобальному, регіональному (на рівні ЄС) та на державному рівні (окремих держав).

Нормативно-правовій базі Європейського Союзу щодо інформаційної галузі притаманні широта й розгалуженість, її ключова документація весь час доповнюється та розширюється з урахуванням тих змін, яких зазнають європейські країни і світ у цілому.

Утілення загальної політики у сфері інформації та комунікації відбувається через керівні органи і спеціалізовані структури Євросоюзу – Європейську Раду, Європейську Комісію, Генеральний Директорат з інформаційного суспільства, Форум інформаційного суспільства ЄС, Генеральний Директорат з освіти і культури та через інформаційні центри в країнах-членах організації і за їхніми межами. Інформаційна політика ЄС належить до найважливіших інтеграційних чинників політичної Європи [55].

Створення єдиного інформаційного простору відбувається на базі концепції єдиної інформаційної політики Євросоюзу впроваджується шляхом реалізації стратегій, програм і проектів міжурядових регіональних організацій, які аналізують і розв'язують проблеми формування європейського інформаційного суспільства, розвитку «інфоінфраструктури», інформаційних комунікаційних напрямів, телекомунікаційних мереж, проблеми інформаційної економіки, електронної торгівлі тощо.

Діяльність Європейської Комісії зосереджена на таких цілях:

1. інформація політичного змісту здатна суттєво впливати на громадян за умови, якщо вона входить в коло інтересів людей, що дозволяє їм усвідомити, яким чином і з яких причин ця інформація стосується їх безпосередньо;

2. національні, регіональні та місцеві координати: пан'європейські та спеціалізовані ЗМК посідають чільне місце в процесі забезпечення доступу громадян до джерел безперервного надходження загальної інформації, однак питання загальноєвропейського змісту повинні обговорюватися і на національному, і на регіональному рівні.

Ініціатива таких дискусій має виходити від національних і місцевих політичних діячів та інститутів, які, своєю чергою, мають підтримувати громадянські ініціативи, спираючись на можливості нових технологій;

3. цифрові технології здатні забезпечити нові канали комунікації стосовно будь-яких питань спільно європейського устрою, нові форуми громадських обговорень і нові засоби транскордонної демократії [45].

Кожна країна-член ЄС забезпечує роботу власних інформаційних парламентських служб, на які покладено функції посередників у ланцюгу «парламент – громадськість». При цьому функція спілкування з громадськістю є обов'язковою для головного департаменту з питань комунікації.

Інформування про роль, діяльність і позицію Європарламенту та поширення інформації і парламентської документації в бібліотеках держав-членів ЄС, серед комітетів та служб Європейського парламенту й інших структур Європи є основними робочими завданнями головного департаменту з питань комунікації.

Цільовими групами у такій роботі є громадськість мас-медіа, країн ЄС та лідери громадської думки (представники на місцях, громадські організації, асоціації), які є активними учасниками обговорення проблем формування європейської ідентичності або споріднені з ними.

Забезпечення належного комунікаційного рівня є відповідальністю центрального секретаріату, створеного при Раді ЄС, до складу якого входять прес-служба, прес-центр, відділ координації роботи в інтернеті, аудіовізуальний відділ та відділ медіа-моніторингу.

Три останні відділи відповідають за підготовку різноманітних інформаційно-аналітичних матеріалів. Так, під час роботи Ради ЄС прес-служба бере на себе відповідальність за поширення декларацій та попередніх висновків голови Ради щодо винесених на обговорення питань (із ними можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Ради в розділі Press) [64].

Окрім того, комунікативні відділи працюють над розробкою прес-пакетів для журналістів. До складу таких пакетів входять календар головування держав і попередній план роботи засідань Ради ЄС; оголошення про дати проведення конференцій головуючої країни, прес-конференцій, громадських обговорень та дебатів; резюме про події у майбутньому за темами; довідкові матеріали, які публікуються до початку кожної сесії Ради; майбутні робочі висновки; прес-релізи й декларації, що стосуються питань спільної зовнішньої політики та політики безпеки; прес-релізи про укладені угоди міжнародного рівня.

Спілкування з громадянами ЄС і представниками світової спільноти відбувається за допомогою SMS-повідомлень, електронної пошти та в соціальних медіа – Facebook, Twitter та YouTube. Найбільший департамент із питань комунікації з-поміж усіх інститутів ЄС має Європейська комісія. До складу цього департаменту входять такі підрозділи: адміністрація прес-служби, відділ координації та планування звернень до спікерів та акредитаційний відділ.

Надання офіційних заяв або коментарів, що стосуються позиції Європейської комісії та президента ЄС, належить до основних завдань департаменту. При цьому для кожного прес-секретаря визначають окремий напрям діяльності Єврокомісії, за який він відповідає [14]. Зокрема, функція спілкування з громадськістю є обов'язковою для головного департаменту з питань комунікації.

Варто зазначити, що постійно ефективне спілкування з євроспільнотою за допомогою соціальних медіа, поширення важливих новин, створення міцного інфопростору стане підґрунтям для формування згрупованого суспільства у

Євросоюзі, до складу якого входять 28 країн з різними культурними та національними цінностями.

Таким чином, соціальні комунікації використовуються як суспільно-політичний інструмент для формування загальноєвропейської громадської думки щодо діяльності наднаціональних інституцій та інтеграційного утворення в цілому.

До тенденції використання соціальних комунікацій для досягнення політичних цілей ЄС відносять заохочення до двостороннього спілкування між службовцями та громадянами ЄС, залучення громадян до прийняття загальноєвропейських рішень, розширення інструментів поширення офіційної інформації, збільшення показників охоплення аудиторії тощо.

У зв'язку з цим виявлено, що для ЄС актуальними наразі залишаються проблеми, пов'язані зі збільшенням громадської ролі інформації, забезпеченням персональних даних, гарантуванням безпеки конфіденційності інформації на національному та наднаціональному рівнях, оскільки соціальні медіа здійснюють значний вплив на систему формування загальноєвропейських цінностей, що потребує розробки стратегії управління інформаційними потоками у межах держав-членів ЄС та інтеграційного об'єднання [1].

Сучасна комунікаційна політика ЄС спрямована на використання як традиційних, так й інноваційних комунікаційних інструментів для просування позитивної репутації ЄС на міжнародному, загальноєвропейському та внутрішньодержавному рівнях, при цьому її реалізацію покладено на Європейську комісію, Європейську раду, Європейський парламент, Генеральний директорат з питань інформаційного суспільства, Генеральний директорат з питань освіти і культури та інформаційні центри ЄС у країнах-членах.

Формування позитивної репутації ЄС залежить від внутрішніх і зовнішніх чинників, зокрема серед внутрішніх чинників виділимо наявність розбіжностей у підходах держав-членів до реалізації загальноєвропейської економічної,

соціальної та безпекової політики, тоді як серед зовнішніх чинників назвемо міграційні проблеми, боротьбу з тероризмом та українську кризу.

Внутрішньополітична та соціальна єдність ЄС залежить від можливостей учасників знайти взаємовигідний компроміс на рівні наднаціональних інституцій та залучити європейську громадськість через використання соціальних комунікацій до обговорення та вирішення європейських проблем, що особливо є актуальними у зв'язку з проголошенням Великою Британією рішення про вихід з ЄС.

Узагальнення практики комунікацій інституцій ЄС та європейської спільноти показало, що рисами соціальних комунікацій на загальноєвропейському рівні є прозорість, гнучкість, мультимедійність, багатоканальність, тісні комунікаційні зв'язки між різними групами громадян і наднаціональними органами ЄС [96].

Європейська комісія нещодавно представила набір стратегій для формування цифрової трансформації блоку. Цей пакет політики пропонує дорожню карту для планів ЄС щодо розвитку єдиного ринку цифрових послуг і регулюючих платформ, а також пояснює, як ЄС підходить до управління даними та його ідеї щодо конкретного регулювання штучного інтелекту.

Протягом наступних п'яти років Комісія зосередиться на трьох ключових цілях:

1. технологія, яка працює для людей;
2. справедлива та конкурентоспроможна економіка;
3. відкрите, демократичне та стійке суспільство.

Основою ключових цілей є «Біла книга зі штучного інтелекту» та Європейська стратегія даних, які стали першими елементами цієї нової стратегії, так званої цифрової трансформації ЄС [33].

Основними напрямками ключових цілей є напрямки, які націлені на удосконалення європейських рішень, цифрової епохи та покращення життя європейців. Основними з цих напрямків є напрямки:

1. Про підключення

У повідомленні Комісії на тему «Формування цифрового майбутнього Європи» підключення визначається як «будівельний блок для цифрової трансформації» та зосереджується на необхідності інвестувати в інфраструктуру та масштабувати сумісність, при цьому 5G і майбутній 6G виступають ключовими елементами цифрового зростання.

Хоча АРС вважає, що підключення та повноцінний доступ до Інтернету є ключовими пріоритетами, є визнання того факту, що і промисловість, і уряди зосереджені в основному на прибуткових установках 5G на конкурентних міських ринках. Якщо уряди та компанії не змінять свої стратегії, щоб заохочувати інноваційні додаткові підходи, такі як мережі громад, у сільській місцевості й надалі залишатимуться люди з низьким рівнем доступу чи зовсім відсутнім. Іншим важливим аспектом, який слід враховувати, є тенденція до зростаючої тенденції інвестування в «з'єднання між машинами» замість того, щоб інвестувати в об'єднання людей [27].

2. Про кібербезпеку

Комісія зазначає, що цифрова трансформація має розпочатися із забезпеченням безпеки громадян і бізнесу ЄС, і оголошує про плани розробити стратегію кібербезпеки для блоку в майбутньому. Застереження, яке слід зробити тут, полягає в тому, що, що стосується повідомлення Комісії, недостатньо акцентується увагу на наслідках для прав людини, пов'язаних із розробкою такої стратегії.

У минулому ми бачили, що ці стратегії приділяють мало уваги наслідкам кібербезпеки для прав людини., ставлячи під загрозу людей, зокрема правозахисників, маргіналізовані групи та журналістів, які покладаються на

Інтернет, його цілісність та конфіденційність для здійснення своїх прав людини. Якщо Інтернет незахищений, їхня здатність здійснювати свої права людини і, в крайніх випадках, особиста безпека може бути під загрозою.

Потрібний підхід до політики кібербезпеки, заснований на правах людини, тобто структура, яка ставить безпеку людей у центр, а також гендерно-чутливий підхід, який враховує різні загрози, з якими люди стикаються під час використання ІКТ через їх стать, стать ідентичність та/або сексуальну орієнтацію. Хоча ці підходи мають застосовуватися систематично, комплексно розглядаючи технологічні, соціальні та юридичні аспекти кібербезпеки, це, безумовно, не дано.

3. Про штучний інтелект

Штучний інтелект (ШІ) є одним із стовпів цієї дорожньої карти для європейського цифрового майбутнього. Комісія представила Білу книгу зі штучного інтелекту, яка закладає основу для спільної структури ЄС для розгортання ШІ, що охоплює безпеку, відповідальність, основні права та дані.

Біла книга пропонує «збалансований підхід, заснований на досконалості та довірі» та розглядає переваги ШІ, а також потенційні ризики, пов'язані з відсутністю прозорості, гендерною та іншими видами дискримінації, а також вторгненням у приватне життя, серед інших. Цей документ прагне закласти основи для загального підходу ЄС до ШІ, орієнтованого на людину, узгодженого з законодавством ЄС та основними правами, на основі існуючих рекомендацій щодо надійного ШІ. Як заявила Маргрете Вестагер, виконавчий віце-президент Комісії, яка очолює цифрову політику ЄС, Комісія «буде особливо обережною із секторами, де на карту поставлені основні інтереси та права людини» [49].

Звіт APC Global Information Society Watch (GISWatch) у випуску 2019 року зосереджується на наслідках ШІ з точки зору прав людини, розвитку та соціальної справедливості з особливим акцентом на глобальному Півдні.

Як наголошує Відуші Марда з ARTICLE 19 у вступі до звіту, дискусії навколо ШІ є «глибокими політичними», тому в цьому випуску GISWatch ми зосередилися на юрисдикціях, які були виключені з основних обговорень щодо цієї технології, щоб внести свій вклад до добре поінформованої, детальної та справді глобальної розмови.

У Білій книзі ЄС зазначено, що майбутнє регулювання буде зосереджено на так званих системах штучного інтелекту з «високим ризиком». Це ШІ, який потенційно заважає правам людини, таким як біометрична ідентифікація та інші технології спостереження.

Як зазначено в проекті пропозиції, ці системи мають бути протестовані та сертифіковані, перш ніж вони потраплять на єдиний ринок ЄС, і їх використання має бути «належним чином обґрунтованим, пропорційним і підлягати належним гарантіям», а також прозорим, відстежуваним і гарантуючим людський нагляд.

Хоча в ранньому проекті Білої книги згадувалося про пропозицію ввести мораторій на технологію розпізнавання облич. Вестагер заявив під час прес-конференції в Брюсселі, що «заборона ніколи не була планом Комісії». У той же час, витік внутрішні документи ЄС повідомили по інтерсепту вказав, що блок може бути фактично створенням мережі національних поліцейських баз даних розпізнавання особи [71].

Фактом є те, що в усьому світі розгортаються системи з великим обсягом даних, які підсилюють і посилюють структурний расизм і нерівність, зокрема для людей, які перебувають у положенні вразливості та маргіналізації. Ці системи роблять питання щодо згоди на збір, обробку та використання даних більш важливими, ніж будь-коли, зокрема, з точки зору того, як дані можуть бути використані для обмеження свободи асоціацій та протестів, і, зокрема, для людей, які мають певну позицію. вразливості.

З цієї причини та до тих пір, поки не будуть встановлені гарантії прав людини, в АРС ми закликають до негайного мораторію на використання технології розпізнавання облич у громадських місцях.

4. Про дані

У проєкті цифрового стратегічного плану Комісії зазначено, що «ми не можемо говорити про штучний інтелект, не говорячи про дані». ЄС розробив стратегію даних на найближчі п'ять років, яка включає заходи, які «тримають ЄС на передньому краї швидкості обробки даних». економіки, поважаючи та пропагуючи фундаментальні цінності, які є основою європейських суспільств».

На основі існуючих рамок ЄС щодо захисту персональних даних, відкритих даних, захисту прав споживачів та правил конкуренції, серед іншого, стратегія спрямована на розвиток законодавчого підходу до даних, який сприятиме «реалізації свого потенціалу в економіці даних», охоплюючи управління даними, доступ і повторне використання (між підприємствами, урядами та в адміністраціях).

Зосередженість на захисті даних має вирішальне значення, оскільки конфіденційність є важливою для людської гідності та дає змогу реалізувати право на самовизначення. Але, як бізнес - модель, яка спирається на експлуатації величезних потоків персональних даних включає в себе як держави і бізнесу, це має вирішальне значення для створення правових структур, які стосуються RESPONS я вість обох суб'єктів щодо дотримання права на приватне життя та засоби правового захисту жертви порушення конфіденційності [42].

5. Про управління платформою та вмістом

Протягом останніх років в Європі почастишали дискусії про те, як керувати платформами та їх роль у поширенні ненависті та іншого насильницького екстремістського контенту.

Повідомлення ЄС щодо формування цифрового майбутнього стверджує: «Деякі платформи набули значного масштабу, що фактично дозволяє їм діяти як

приватні сторожі ринків, клієнтів та інформації. Ми повинні забезпечити, щоб системна роль певних онлайн-платформ і ринкова влада, яку вони набувають, не поставили під загрозу справедливість і відкритість наших ринків».

Навіть якщо платформи не несуть юридичну відповідальність за вміст, який вони надають доступним, вони повинні нести відповідальність і відповідати за власні дії щодо маніпулювання, ранжирування, фільтрації, модерування та видалення вмісту або облікових записів користувачів відповідно до щонайменше принципів ООН по питань бізнесу і прав людини.

АРС виступає за підхід, заснований на правах людини, щоб керувати процесами модерації контенту компаній, не тільки в тому, як вони реагують на запити на видалення, але й протягом усієї їх діяльності. Цей підхід має керуватися, серед іншого, принципами підзвітності, рівності та недискримінації, участі та включеності, прозорості, розширення можливостей, стійкості та недовільності.

У нещодавньому випуску АРС про відповіді ЄС на управління онлайн-контентом пропонується підхід спільного регулювання, зосереджений на процесах компанії, а не на фактичному вмісті, модель з обов'язковим наглядом з боку незалежного регулятора, що дозволить перевірити вибір дизайну платформ, які дозволяють посилення шкідливого вмісту [19].

6. Про автоматизацію праці

Хоча ризики для умов праці, викликані автоматизацією та платформами, висвітлюються в планах ЄС на найближчі роки, а конкретна ініціатива щодо цього очікується до кінця 2021 року, нові реалії, створені зростаючою платформізацією та алгоритмічним управлінням працею, не є чимось іншим.

Майбутнє, але поточна реальність, яка знаходить свою стійкість у «прихованій роботі з привидами», що пов'язана з очищенням даних, маркуванням зображень, обробкою тексту та модеруванням вмісту, часто переданих на аутсорсинг та виконуваних працівниками серверної мережі в

країнах, що розвиваються, як описано в тематичному розділі. звіт у випуску GISWatch за 2019 рік. Модерування вмісту має бути визнано працею, в кінцевому підсумку фемінізованим, знеціненим та виведеним за межі, що потребує особливої уваги.

7. Про екологічну стійкість

За словами Комісії, «цифрові технології є важливим фактором для Зеленої угоди, нової стратегії зростання ЄС, яка має стати першим у світі кліматично нейтральним континентом до 2050 року». У цьому ж документі також стверджується, що цифрові рішення можуть сприяти розвитку циркулярної економіки, підтримати декарбонізацію всіх секторів і зменшити екологічний і соціальний слід продукції, що розміщується на ринку ЄС.

Включення екологічної стійкості в цифрові плани ЄС вітається і є хорошим прикладом для поточних і майбутніх дискусій щодо цифрової політики в усьому світі, де ця проблема в основному була відсутня. Подальші дослідження та мобілізація мереж і громадських рухів навколо даної проблемт також мають вирішальне значення для реагування на екологічну кризу та просування механізмів сталого розвитку.

Отже, вищезгадані документи визначають дорожню карту цифрової політики ЄС на наступні п'ять років починаючи з 2019 року. Вони представлені як стратегії, що, безсумнівно, направлені на створення позитивного іміджу всіх держав-членів [92].

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЧИННИКУ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ЄС НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ ТА ФРАНЦІЇ

3.1. Перспективи інформаційно-комунікаційних технологій як чиннику формування іміджу ЄС на прикладі Німеччини та Франції

Нині, в епоху глобалізації, світових економічних криз і конкуренції між державами за лідерство в регіоні чи навіть у світі, питання позитивного іміджу стає актуальним як ніколи і всебічно використовується державами. Підхід до формування іміджу держави повинен бути комплексним. Інформаційна складова – один з найважливіших елементів цього комплексу.

Сучасні інформаційні технології розвиваються бурхливими темпами та стають все більш вагомими у суспільному житті, а також перетворюються на ресурс, який дозволяє показати з вигідного боку досягнення у будь-якій сфері, або ж перетворитися на інформаційну зброю. Імідж держави залежить саме від інформації та оцінки її ззовні та з середини країни. Зокрема, інформаційна політика створює умови для належної присутності держави на світовій арені [6].

Серед зовнішніх чинників формування міжнародного образу держав на сучасному етапі, як вже було зазначено, виділяють важливі світові стандарти, сформовані міжнародною спільнотою, задекларовані у нормах міжнародного права, документах міжнародних організацій, які фіксуються щорічними рейтингами міжнародних організацій та рейтингових агентств.

Вони представляють собою загальносвітові рейтинги (індекси), які спрямовані на порівняльну оцінку розвитку державного управління та економіки, розповсюдженні корупції та поширенні новітніх технологій, рівня демократії у всіх країнах світу тощо.

Враховуючи, що їхніми функціями є: ілюстрація привабливості спільноти, визначення рівня добробуту населення, якості життя, дотримання прав людини, рівня корупції та свободи преси, вони формують сприйняття країни міжнародною спільнотою.

За визначенням дослідника В.Данилова, до найважливіших індексів, які впливають на формування іміджу тієї чи іншої держави належать [12]:

1. Індекс глобальної конкурентоспроможності;
2. Індекс сприйняття корупції (ІСК);
3. Індекс електронної участі громадян;
4. Індекс готовності до електронного урядування;
5. Індекс економічної свободи.

Враховуючи, що ключові індекси у процесі формування іміджу держави належать до інформаційного середовища, можна припустити, що важливою складовою участі держави в сучасному глобальному світі є її адекватне інформаційне представлення, здатність до наповнення власного інформаційного поля а також до продукування експортного інформаційного продукту.

Інформаційне поле країни наповнюється незалежно від того в достатній мірі виробляється національний інформаційний продукт чи ні, наповнення інформаційного простору держави та задоволення інформаційних потреб населення, бізнесу тощо обмежується виключно можливостями інформаційних мереж [31].

Інформаційна складова іміджу держави є досить важливою для формування позитивного іміджу держави. При цьому можна зробити висновок, що в даному контексті, імідж держави прямим чином залежить від інформаційної політики держави. Адже інформаційна політика держави, в свою чергу створює умови для належної присутності держави на світовій арені.

Одну з головних ролей в конструюванні іміджу держави відіграє інформаційна політика держави, котра створює можливості формування

власного інформаційного поля. Адже в сучасному глобалізованому суспільстві інформація стає тим ресурсом, який дозволяє забезпечити своїй державі процвітання у будь-якій сфері.

Для того, щоб визначити роль сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні іміджу Європейського Союзу, проведемо порівняльну характеристику його двох провідних держав-членів, а саме - Німеччини та Франції за ключовими індексами та особливостями використання ІКТ у соціальній, економічній та політичній сферах.

Для визначення конкурентних переваг країн у світовому економічному просторі потрібно проаналізувати їх світові рейтинги і встановити фактори, що визначають позицію відповідної країни у глобальних рейтингах. Для цього необхідно розглянути рейтинги, які формують провідні світові організації, зокрема Brand Finance (Nation Brands), Bloom Consulting (Country Brand Ranking), Futurebrand (Country Brand Index), GfK Roper Public Affairs & Media (The Anholt GfK Nation Brand Index) [23].

Саме дані організації ґрунтуються на використанні різних методик і показників, які впливають на позицію країни. За даними Brand Finance, до п'ятірки найдорожчих національних брендів входять: США, Китай, Німеччина, Японія та Велика Британія. На силу бренду країни, згідно методики FutureBrand, впливає стан справ у наступних сферах соціально-економічного життя країни: туризм; історична спадщина та культура; бізнес; якість життя; система цінностей.

1. Індекс національного бренду

Німеччина п'ятий рік поспіль зберігає перше місце в рейтингу Anholt-Ipsos Nation Brands Index SM (NBI) (Додаток 2) у період з 2010 по 2021 рік. Вона посідає перше місце з 60 країн світу в рейтингу Nation Brands Index у сьомий раз загалом і п'ятий рік поспіль.

Німеччина мала найвищий рейтинг індексу національного бренду в 2008, 2014, 2017, 2018, 2019, 2020 і 2021 рр. Репутаційними перевагами Німеччини стали здобутки у таких категоріях, як експорт, рівень імміграції та інвестиційна привабливість, а також культурна сфера. Франція за даним рейтингом стабільно зберігає позицію на 5 місці як у 2020р, так і в 2021 [77].

Рік	Німеччина	Франція
2015	\$4,426,637М (3 місце)	\$2,341,046М (6 місце)
2016	\$3,882,258М (3 місце)	\$2,338,892М (6 місце)
2017	\$4,021,145М (3 місце)	\$2,968,657М (6 місце)
2018	\$5,146,850М (3 місце)	\$3,224,487М (6 місце)
2019	\$4,854,854М (3 місце)	\$3,096,850М (6 місце)
2020	\$3,812,942М (4 місце)	\$2,699,463М (6 місце)
2021	\$4,335,168М (4 місце)	\$2,975,416М (6 місце)

При цьому, за статистикою Brand Finance Nation Brands вона є однією з держав з найдорожчими національними брендами. Для оцінки бренду країни агенцією FutureBrand застосовується трирівнева система, яка базується на глобальному кількісному дослідженні, експертних інтерв'ю та аналізі відповідних статистичних даних [78].

Позитивний сильний бренд забезпечує «м'яку силу»: здатність впливати на поведінку шляхом переконання, а не примусу. Розвиток національного бренду – це завдання громадської дипломатії щодо формування обізнаності про нашу всесвітню взаємну залежність.

З огляду на звіт від організації Brand Finance Nation Brands у 2021 році, національний бренд Німеччини мав декілька коливань, зменшуючи свою вартість у період з 2015 до 2016, а також з 2018 по 2019 роки. Франція ж стабільно підвищила свої позиції упродовж 2015-2019 рр., а на початку пандемії у 2020 році мала невеликий спад у вартості національного бренду (Додаток 2).

Отже, у період з 2015 року по 2021 рік Німеччина та Франція входять до 10 держав з усього світу з найбільш дорожчим національним брендом, що вимірюється в млн.доларів США. Франція займає 6 позицію та станом на 2021 рік має оцінку в \$2,975,416М, а Німеччина з початку пандемії коронавірусу в 2020 посіла 4 місце, при цьому зберігаючи оцінку в більш ніж 4 мільярди доларів США, що є одним з її найбільших показників не лише серед європейських країн, але й загалом за світовими показниками [81].

2. Індекс глобальної конкурентоспроможності [84].

Щорічно індекс представлено у звітах Всесвітнього Економічного Форуму, об'єднані до 12 контрольних показників, що визначають національну конкурентоспроможність, серед яких: якість інститутів, інфраструктура, макроекономічна стабільність, здоров'я і початкова освіта, вища освіта і професійна підготовка, ефективність на ринку товарів і послуг, ефективність на ринку праці, розвиненість фінансового ринку, рівень технологічного розвитку, розмір внутрішнього ринку, інноваційний потенціал і конкурентоспроможність компаній.

Економічна конкурентоспроможність ЄС та методи її підтримання під тиском глобалізації залишається ключовим питанням для Єврокомісії протягом останніх років, як відображено, зокрема в серії її повідомлень (2012 р., 2014 р., 2017 р.) [30]. З метою посилення КСП ЄС шляхом заохочення національної та регіональної політик до забезпечення розумного, стійкого й інклюзивного зростання було розроблено десятирічну стратегію «Європа 2020» [15].

Її основними напрямками є: розумне зростання: розвиток економіки на основі пізнання й інновацій; стале зростання: сприяння ефективнішому використанню ресурсів, екологічності й відмежуванню економічного зростання від використання ресурсів; інклюзивне зростання: сприяння економіці з високою зайнятістю, що забезпечує соціальну й територіальну згуртованість.

У період з 2010 по 2016 рік даний індекс нараховувався за однією шкалою, однак з 2018 року по сьогодні рівень конкурентоспроможності держави визначається 100 бальною шкалою. Упродовж 2010-2016 року розвиток Німеччини та Франції за рівнем конкурентоспроможності значно відрізнявся. До 2018 року Франція стабільно посідала 21 місце, у той час, як Німеччина входила до 5 держав з найбільшим рівнем конкурентоспроможності [100].

Рік	Німеччина	Франція
2016-2017	5.57 (5 місце у світі)	5.20 (21 місце у світі)
2017-2018	5.65 (5 місце у світі)	5.81 (21 місце у світі)
2018	82.8 (3 місце у світі)	78.0 (17 місце у світі)
2019	81.8 (7 місце у світі)	78.8 (15 місце у світі)
2020	81.82 (7 місце у світі)	78.81(15 місце у світі)

З 2018 року і до сьогодні показники як Німеччини (7 місце у світі), так і Франції (15 місце у світі) залишаються незмінними [102].

Рік	Німеччина	Франція
2016-2017	5.57 (5 місце у світі)	5.20 (21 місце у світі)
2017-2018	5.65 (5 місце у світі)	5.81 (21 місце у світі)

2018	82.8 (3 місце у світі)	78.0 (17 місце у світі)
2019	81.8 (7 місце у світі)	78.8 (15 місце у світі)
2020	81.82 (7 місце у світі)	78.81(15 місце у світі)

3. Індекс сприйняття корупції (ІСК)

Про рівень корупції в Німеччині прийнято судити за двома показниками. Перший - це щорічний рейтинг сприйняття цієї проблеми, який на підставі опитувань та експертних оцінок укладає міжнародна неурядова організація Transparency International (TI).

Другий показник - звіти Федерального відомства з кримінальних справ (Bundeskriminalamt, ВКА), яке веде статистику різних правопорушень і точно знає, скільки кримінальних справ в тому чи іншому році було заведено за звинувачення в корупції, скільки з них було доведено до суду, скільки підсудних було виправдано [88].

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Німеччина	78 (12 місце у світі)	79 (12 місце у світі)	81 (11 місце у світі)	81 (10 місце у світі)	81 (12 місце у світі)	80 (11 місце у світі)	80 (9 місце у світі)	80 (9 місце у світі)
Франція	71 (22 місце у світі)	69 (27 місце у світі)	70 (23 місце у світі)	69 (23 місце у світі)	70 (23 місце у світі)	72 (21 місце у світі)	69 (23 місце у світі)	69 (23 місце у світі)

Проаналізувавши в 2019 році ситуацію в 180 країнах, експерти ТІ склали рейтинг, в якому Німеччина отримала 80 балів зі 100 можливих. Даний показник залишається незмінним і на початку 2021 року. За даною шкалою - 100 балів вказують на те, що корупції немає взагалі, 0 балів - вона тотальна [104].

На відміну від Німеччини, де рівень корупції є незначним, Франція займає 23 місце у світі та у середньому за останні роки має показники - 69. Це, перш за все, спричинено корумпованістю політичних сил, і здебільшого - экс-президента Франції Ніколя Саркозі, якого в 2021 року було звинувачено в незаконному фінансуванні президентської кампанії 2012 року.

На сьогодні, уряди двох держав активно проводять антикорупційні публічні заходи, використовують онлайн-медіа для проведення конференцій, а також - надають публічні декларації про майно в електронному форматі.

4. Індекс розвитку ІКТ

Рік	2017	2016	2015	2013	2012	2010
Німеччина	8.39 – 13 місце	8.2 – 14 місце	8.22 – 14 місце	7.9 – 17 місце	7.72 – 18 місце	7.28 – 17 місце
Франція	8.24 – 17 місце	8.05 – 17 місце	8.12 – 17 місце	7.87 – 18 місце	7.73 – 16 місце	7.22 – 18 місце

5. Індекс розвитку електронного уряду

Індекс розвитку електронного урядування (EGDI) відображає найбільш важливі показники електронного уряду, а саме: масштаби та якість онлайн послуг (OSI), статус розвитку телекомунікаційної інфраструктури (ТІІ), індекс людського капіталу (НСІ).

У 2005 році в Німеччині було започатковано програму "Німеччина в Мережі - 2005" (BundOnline), мета якої полягала в тому, щоб зробити всі послуги, що надаються федеральними органами влади, доступними по мережі Інтернет.

Таким чином, показник Розвитку електронного урядування станом на 2005 рік становив 0.8, і Німеччина посідала 11 місце у світовому рейтингу, маючи найбільший поштовх до розвитку електронного урядування.

З 2010 р. питання впровадження та успішного функціонування концепції електронного уряду належать до центральних компетенцій Ради з ІТ-планування. 24 вересня 2010 р. Рада погодила «Національну стратегію з питань електронного уряду» [49], на підставі якої федеральний уряд, землі та муніципалітети вперше разом погодили подальший розвиток електронного адміністрування через Інтернет [85].

Рік	2020	2018	2016	2014	2012	2010	2008	2005
Німеччина	0.85 – 25 місце	0.87 – 12 місце	0.82 - 15 місце	0.78 – 21 місце	0.8 – 17 місце	0.73 – 15 місце	0.71 – 22 місце	0.8 – 11 місце
Франція	0.87 - 19 місце	0.87 – 9 місце	0.84 – 10 місце	0.89 – 4 місце	0.86 – 6 місце	0.75 – 10 місце	0.8 – 9 місце	0.69 – 23 місце

На підтримку виконання Стратегії 25 червня 2013 р. був прийнятий Закон зі сприяння електронному урядуванню, а також із внесення змін до додаткових норм [34]. Закон спрямований на регулювання публічно-правових відносин у сфері державного управління федеральних органів, а також на органи управління земель і місцевого самоврядування при виконанні ними положень федерального права.

Закон встановлює, що органи державного управління повинні відкрити доступ до передачі електронної документації, навіть у тих випадках, коли документ захищений електронним підписом. Федеральні органи влади, крім того, зобов'язані відкрити доступ до своїх послуг з використанням адреси спеціального захищеного електронної інформаційних служб De-Mail. Крім того всі органи

повинні забезпечити у встановленому порядку осіб, які звертатимуться до них, електронними посвідченнями.

Закон також передбачає обов'язок федеральних органів вести діловодство в електронному вигляді, з використанням носіїв, що забезпечують їх збереження протягом тривалого часу. У тому числі забезпечувати збереження електронних копій всіх документів, складених на паперових носіях.

Етапними у розвитку е-урядування стали реалізація проектів «Електронний уряд 2004/2007» («Administration Electronique 2004/2007» чи «ADELE 2004/2007»), «Цифрова Франція 2012» («France numérique 2012»), «Цифрова Франція 2020» («France numérique 2020»). З метою спрощення та суміщення адміністративних інформаційних систем і запровадження міжвідомчих проектів 21 лютого 2003 р. було створено Агентство з розвитку електронного уряду («ADAE»).

З 2001 р. працюють державний портал www.servicerepublic.fr [2, с. 47–48], національний колл-центр з єдиним номером 3939. Запроваджено послуги «електронний сейф», платформи для порталу електронних державних закупівель, реалізація проектів у сфері відкритих даних «EtatLab» і «DataPublica» [17].

З метою надання державній політиці відкритості і прозорості французький уряд разом із представниками місцевих громад і операторами мобільного зв'язку в грудні 2016 р. запровадив платформу France Mobile, завданням якої є покращення мобільного покриття в сільській та гірській місцевості [4]. У Франції мобільні технології використовуються насамперед для координації діяльності екстрених служб.

Після нападів у Парижі в листопаді 2015 р. французький уряд напередодні чемпіонату з футболу Євро 2016 розробив додаток до мобільних телефонів SAIP – Система попередження та інформування громадськості [5]. 7 жовтня 2016 р. був прийнятий закон «Про цифрову республіку», який покликаний сприяти

інноваційній діяльності та цифровій економіці, розвитку цифрового суспільства та гарантувати всім громадянам доступ до цифрових даних [82].

Наголошується на важливості дотримання низки принципів: нейтралітет Інтернета (заборона постачальнику дискримінувати доступ до мережі під час функціонування послуг), портативність даних (право користувача змінити постачальника цифрових послуг, можливість для користувачів вилучати свої дані у відкритому і придатному для багаторазового використання форматі), лояльність платформ й інформації користувачів, захист приватного життя в Інтернеті.

У перспективі розбудови цифрової республіки першочергового значення набувають питання забезпечення цифрового національного суверенітету, максимально повного відкриття публічних даних, захист прав Інтернеткористувачів, надання якісних цифрових послуг усім громадянам країни.

6. Global Innovation Index

Згідно з GII 2020, Німеччина є однією з країн з найбільшими витратами на дослідження та розробки. Рівень взаємодії в німецькій інноваційній екосистемі є вражаючим: країна посідає 8 місце за співробітництвом університетів і промисловості та 3 місце за кластерним розвитком. За даними GII, Німеччина є місцем для 10 зі 100 провідних науково-технічних кластерів світу, а Кельн (19 місце) і Мюнхен (23 місце) увійшли до 25 найкращих [103].

Рік	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Німеччина	56.55 - 9 місце	58.19 - 9 місце	58.03- 9 місце	58.39- 9 місце	57.94- 10 місце	57.05- 12 місце
Франція	53.66 - 12 місце	54.25- 16 місце	54.36 - 16 місце	54.18- 15 місце	54.04- 18 місце	53.59- 21 місце

ГП 2020 оцінює рівень і якість інновацій, вироблених Німеччиною, як виняткові. Країна походження Німеччина вважається світовим лідером з патентів за походженням і входить до 10 найкращих патентів РСТ, високотехнологічного виробництва, промислового дизайну, ІКТ та організаційного моделювання, а також доменів верхнього рівня з кодами країн. У новому показнику ГП «Global Brand Equity» Німеччина займає 9 місце і є середовищем для 149 з 5000 провідних світових брендів [79].

Згідно з ГП, Німеччина також все ще має потенціал для вдосконалення, наприклад, у сфері запуску компаній та нових бізнес-моделей. За даними Європейського патентного відомства, Франція є 2-м за величиною європейським заявником на патенти і 5-м у світі;

Згідно з барометром привабливості ЕУ, який займає перше місце в Європі за кількістю інвестиційних проектів, Франція є однією з найпривабливіших держав для талантів в інноваційних секторах [78].

За словами Міністерства економіки Франції, даний прогрес є «результатом зобов'язань уряду заохочувати інновації», зокрема, завдяки закону Pacte, що покращив умови співпраці між дослідниками та державними й приватними компаніями», і план Deep Tech, який створює умови для фінансування більшості технологічних стартапів». Ці два проекти доповнюють план Франція Relance, який виділяє бюджет 10 млрд євро на «фінансування та розвитку галузей з високим технологічним змістом», у таких областях, як кібербезпека, хмарне забезпечення та сприяє розвитку квантових технологій [70].

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІКТ ФРАНЦІЇ

Франція – третя за величиною економіка Європи. З ВВП у 2,575 мільярда доларів США поточних цінах у 2017 р. є 5-ою за величиною економікою у світі після США, Китаю, Японії та Німеччини. На дані за листопад 2019 р., ВВП

Французької Республіки за паритетом купівельної спроможності становить близько 2,96 трлн. доларів.

Країна пропонує високий рівень життя для свого народу, що відображено у показнику ВВП на душу населення, що становить 42 877,56 долара. Франція посідає друге місце у Європі за кількістю підприємств (3,8 млн, у тому числі 1,1 млн - Це підприємства малого типу). Серед 100 найкращих національних брендів світу у 2019 р. зайняла 6 місце за фінансовими показниками [93].

До кінця 2019 р. середній зростання вартості бренду країни серед економік світу, що розвиваються, склав 13,9%, порівняно з 0,4% для розвинених економік у рейтингу «Brand Finance Nation Brands» [14]. У рейтингу найцінніших національних брендів у світі 2019 року Франція – також 6 місці [15].

Франція є передовою, економікою світу, що динамічно розвивається. В умовах загострення конкуренції світових держав за ринки збуту своєї продукції Франція змушена відповідати на виклики глобалізується світової економіки.

Франція, вступивши в епоху новітньої промислової революції 4.0, сприйняла передові досягнення науки та техніки, економічної свободи та супутні їм соціальні та торгові можливості. З 2000-х років. Франція відкрила серію економічних реформ у ключових секторах, щоб бути більш конкурентоспроможною на закордонних ринки [18].

1. Політика держави у Франції ставить питання розвитку високих технологій і інновацій на одно з перших місць за значимістю: розробляється нова інноваційна політика, зокрема, в області енергетики і інформаційних технологій; існує сильна підтримка молодих фірм, яка дозволяє їм розвиватися.

Відповідно до програми «New face of Industry in France», яка була прийнята в 2013 р. і розрахована до 2020 р., в країні були позначені 34 області промислової діяльності, яким виявляється величезна підтримка з боку держави [69]. Програма включає додатковий план, який називається «The new deal for innovation», і

об'єднує 40 заходів для підтримки розвитку підприємницької культури, для полегшення переміщення технологій, для розвитку інноваційних фірм (для полегшення їх доступу на ринок, до фінансових ресурсів, інтелектуальної власності).

2. Підвищення конкурентоспроможності французького бізнесу, прискорена комерціалізація державних досліджень є головними цілями французької політики.

Варто сказати, що курси підприємництва даються в кожному університеті. Зараз організовуються і розвиваються компанії по прискореній передачі технологій, в співпраці з програмою «Інвестиції в майбутнє». Усі ці програми підтримуються державою. [94].

Для збільшення витрат на НДДКР, а також для розвитку інновацій, уряд підтримує податкові кредити, які є одними з найщедріших у всьому світі, із загальними витратами близько 6 млрд дол. США в рік [11].

3. Підтримка створення і зростання інноваційних стартапов є важливою метою французької політики. Створюються різні програми для підтримки таких стартапів.
4. У Франції великий розвиток отримали кластери конкурентоспроможності. З 2004 р. вони фінансують організації, що займаються у сфері НДДКР, в окремих секторах, наприклад, таких як нанотехнології, аерокосмічна індустрія [23].

За останнє десятиліття французький уряд активно займається просуванням національного бренду лінією «Франція – країна підприємців». В 2015 р. Франція посіла друге місце у Європі зі створення підприємств, кількість яких зросла на 2,3%. Підприємництво у Франція знаходиться на підйомі.

Результати останнього опитування компанії «BNP Paribas Opinion Way» на тему «Франція та бізнес» показують, що майже половина французів (45%),

особливо молоде покоління, приваблює ідея стати підприємцем, оскільки у країні створюється сприятливіша для бізнесу середа.

Франція позиціонує себе як економіка відкритого типу. Привабливість Франції ще більше покращилася у 2018 р., коли було прийнято 1323 нових рішень про іноземні інвестиції, в результаті яких було створено чи збережено 30 300 робочих місць [74].

У 2018 р. експорт товарів із Франції зріс на 3,8%. Згідно з митною статистикою, це зростання в основному пов'язане з автомобільним та текстильним, швейним, шкіряним секторами, відповідно з 7,9% до 8,2%. Ці цифри уважно відстежуються урядом, який вважає зростання експорту одним із головних пріоритетів. Варто зазначити, що при цьому уряд стурбований проблемою зайнятості населення: майже 6 мільйонів робочих місць безпосередньо пов'язані з експортом, що становить чверть працездатного населення Франції [101].

Згідно з даними «Baromètre Export», опублікованими «Business France», переважна більшість опитаних компаній прогнозують збільшення своїх експортних продажів протягом наступних трьох років. Це зростання буде обумовлене виходом на нові ринки: 64% французьких компаній (дві третини французьких компаній та 52% іноземних фірм) підтверджують бажання експортувати до нових напрямків протягом трьох років.

Підприємці вважають, що Франція має низку активів для стимулювання експорту. Вони підкреслюють якість французьких товарів у сфері послуг (93%), репутацію країни (87%), якість логістики по всій країні (85%), транспортну інфраструктуру (84%), а також - стабільність євро (82%) [70].

Керівництво Франції прагне створити передумови для глибокої трансформації економіки країни рахунок повсюдної **цифровізації** та широкого застосування технології штучного інтелекту (II). У березні 2018 р. Президент

Франції Еммануель Макрон повідомив про намір виділити на дослідження та розробки в області ІІ понад 1 млрд євро протягом найближчих п'яти років.

Наявні дані щодо сучасного стану цифрової економіки Франції свідчать, що керівництву держави загалом вдається досягти значних результатів у процесі цифровізації. Хоча обсяг електронної комерції у Франції за останні десятиліття показав чотириразове зростання, а сегмент торгівлі через мобільні пристрої зріс і зовсім більш ніж у десять разів, експерти все ж таки відносять країну до групи держав з темпами зростання цифрової економіки, що сповільнюються.

Очевидно, що для досягнення поставлених керівництвом Франції амбітних цілей: забезпечення провідних позицій країни у сфері штучного інтелекту та регулювання криптовалют, входження французьких технологічних стартапів до числа світових лідерів, необхідно переосмислення діючої економічної моделі, фокусування на пріоритетних сферах, в яких Як видається, на вирішення саме цих завдань і спрямовані національна стратегія та план у галузі ІІ, що ознаменували своєю появою новий виток цифровізації французької економіки.

Експерти Центру з питань цифровізації (Observatoire du numérique) при Генеральній дирекції з підприємництва Міністерства економіки та фінансів Франції зазначають, що з метою ведення державної статистики цифрова економіка нерідко сприймається як сукупність видів економічної діяльності в рамках сектора інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Внесок сектора ІКТ у ВВП Франції становить 78 млрд євро станом на 2019 рік, або близько 3,8%. При цьому основна частина доданої вартості – 68 млрд євро, або 3,6% – припадає на інформаційно-комунікаційні послуги.

На цьому етапі 99% французьких підприємств використовують високошвидкісне підключення до Інтернету. Водночас, обмін інформацією з метою управління ланцюжками поставок, а також електронними рахунками-фактурами поки що залишається на невисокому рівні [49].

Є потенціал і для ширшого впровадження хмарних обчислень, аналізу великих даних та радіочастотної ідентифікації (RFID) – за даними за 2016 р., менше 17% підприємств застосовують відповідні технології. Більше половини французьких компаній використовують Інтернет та електронний обмін даними (EDI) для здійснення закупівель онлайн. За цим показником Франція перебуває значно вище середньоєвропейського рівня.

Продовжується цифрова трансформація взаємодії юридичних та фізичних осіб із державою. Дев'ять із десяти підприємств здійснюють перекази внесків соціального страхування в режимі онлайн. Дві третини компаній здійснюють виплати мит та штрафів в електронній формі.

Приблизно половина населення Франції подає податкові декларації через Інтернет (49%) та сплачує податки з використанням електронних систем (61%) [4]. За рівнем цифровізації взаємодії населення з держорганами Франція випереджає Німеччину та Великобританію та поступається лише Швеції. Згідно з Індексом відкритих даних за 2016 р., країна посідає четверте місце у світі за показником доступності державних даних [35].

Обсяг електронної торгівлі за десятиліття збільшився більш ніж вчетверо і досяг показника 72 млрд євро в 2016 р. При цьому 11,2 млрд євро припадає на торгівлю через мобільні пристрої — цей сегмент за 5 років зріс у 11 разів.

Керівництво Франції прагне створити передумови для глибинної трансформації економіки країни рахунок повсюдної цифровізації та широкого застосування технології штучного інтелекту (II).

Внесок сектора ІКТ у ВВП Франції становить 78 млрд євро, або близько 3,8%. При цьому основна частина доданої вартості – 68 млрд євро, або 3,6% – припадає на інформаційно-комунікаційні послуги. Також, частка інвестицій у розробки у сфері ІКТ становить одну п'яту від усіх інвестицій у НДДКР, здійснюваних французькими компаніями [6].

Згідно з **Індексом розвитку інформаційно-комунікаційних технологій** Міжнародного союзу електров'язку, Франція у 2017 р. посіла 15-те місце, піднявшись на дві позиції порівняно з попереднім роком та обійшовши США. Випереджають П'яту республіку лише технологічно розвинені держави Північної Європи та Азії [100].

Стримано оцінюють успіхи Франції та укладачі **Індексу цифрової економіки та суспільства (DESI)** – зведеного показника цифровізації країн-членів Європейського Союзу. Як і роком раніше, у 2018 р. Франція посіла 18 місце з 28 держав ЄС.

Країні вдалося досягти успіхів у сфері набуття громадянами цифрових навичок. У той же час рівень доступу до мереж укладачі DESI оцінили нижче середнього по ЄС, зокрема, через недостатнє охоплення території мобільними мережами 4G. За показником використання цифрових технологій у комерційному секторі Франція не досягла середньоєвропейської позначки.

Рівень розвитку електронного уряду характеризується як середній. Водночас укладачі Індексу констатують, що у французькому «Великому інвестиційному плані 2018–2022» передбачено виділення протягом п'яти років 9,3 млрд євро на цілі цифрової трансформації держави [99].

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІКТ НІМЕЧЧИНИ

Інтернет і цифрові технології Німеччина є одним з найбільших цифрових споживчих ринків у світі. Інтернет стає ключовим каналом продажів, особливо для роздрібної торгівлі, що зумовлено наявністю в країні розвиненої технологічної інфраструктури та високим рівнем проникнення гаджетів (ПК, смартфонів і планшетів).

Середня сума витрат на онлайн-шопінг на домогосподарство у 2017 р. становила 1051 євро (приріст на 68% з 2012 року). Очікується, що цифрове середовище в країні динамічно розвиватиметься і надалі. За прогнозом Euromonitor International, до 2022 р. основні показники рівня проникнення

інтернету (зокрема, мобільного) та володіння необхідними гаджетами будуть перевищувати 90%. Цей розвиток підтримується урядом Німеччини, який просуває подальшу діджиталізація німецького суспільства [77].

Незважаючи на очікуваний прогноз щодо скорочення економіки Німеччини на 6,3% у 2020 році через вплив коронавірусної інфекції і на те, що це буде найбільший спад у провідній країні Європи з 1970 року [9], економіка цієї країни залишається п'ятою за величиною у світі за паритетом купівельної спроможності і найбільшою в Європі.

Економіка Німеччини вважається моделлю соціально-орієнтованого ринкового господарства. Соціальні витрати державного бюджету сягають 60 % ВВП. Німеччина є провідним експортером машин, транспортних засобів, хімічних речовин, а також побутової техніки.

Німеччина має один з найбільших ринків ІКТ у світі та найбільший ринок програмного забезпечення в Європі з 94 301 ІТ-компаніями (програмне та апаратне забезпечення, станом на 2018 рік) станом на 2018 рік і приблизно 1,03 мільйона співробітників у 2021 році. Такі ключові гравці, як Microsoft, Apple, Dell, Adobe, IBM, Oracle і SAP, мають великі частки німецького ІТ-ринку. Наринку також є багато вузькоспеціалізованих МСП (малі та середні підприємства) [94].

У 2021 році дохід у різних підсекторах ІТ становив 48,2 млрд доларів США, 38,1 млрд доларів США від ІТ-апаратного забезпечення та 32,5 млрд доларів США від підсектору програмного забезпечення. З 2007 року загальний дохід від ІТ-сектору зріс із 76,4 мільярдів доларів США до приблизно 112,6 мільярдів доларів США у 2021 році. [98].

ІКТ є пріоритетним сектором для уряду Німеччини. Програма економічної та інноваційної політики Німеччини прописана Digital Agenda BMWi (Федеральним міністерством економіки та енергетики). У ній прописані основні положення про цифрову інфраструктуру, цифрову економіку, цифрові робочі

місцях, інноваційне державне управління, цифрове середовище в суспільстві, освіті, дослідженнях, науці, культурі та медіа, безпеці, захисті та рівень довіри суспільства уряду.

Головною метою політики є забезпечення кібербезпеки, діджиталізації німецької економіки та розширення німецької широкопasmової мережі. Проблеми включають вплив єдиного цифрового ринку ЄС, Загального регламенту захисту даних (GDPR), Положення про електронну конфіденційність на ІКТ-компанії та останні розробки політики кібербезпеки.

До особливостей розвитку ІКТ у Німеччині належать:

1. Стабільна, освічена робоча сила Німеччини, її великий пул малих і середніх компаній і підтримка інновацій роблять її галузь ІКТ світовим лідером;
2. Німеччина є найбільшим ринком програмного забезпечення в Європі, що становить майже четверту частину вартості європейського ринку;
3. Європейський ринок програмного забезпечення 2018 складав 22,3%, у той час, як частка Великобританії сягала 21,6%, а Франції - 12,1%.
4. Німеччина також є другим за величиною європейським ринком технологій безпеки вартістю 5.9 мільярд євро, Франція у той час має 3 мільярдів євро;
5. Дохід від електронної енергії та інтелектуальних мереж станом на 2020 рік сягає 10 млрд євро [<https://germanyworks.com/branch/ict/#opportunities>]
6. Берлінський центр великих даних (BBDC), що базується в Технічному університеті Берліна (TUB), створений для підтримки передових досліджень і розробок, підготовки вчених та проведення аналізу величезних наборів даних і потоків. Останні області інновацій у R&D на BBDC включають системи з відкритим кодом для аналізу даних, зв'язки між новими технологіями та компаніями, а також машинне навчання;
7. Технології безпеки підтримуються заохоченнями німецького уряду «Стратегія високих технологій» для різних типів проектів, включаючи «дослідження безпеки, орієнтовані на сценарії»;

8. ІКТ-індустрія Німеччини включає в себе міжнародні символи, такі як SAP, але в ній домінують численні спеціалізовані МСП (відомі як Німеччина Mittelstand - малі та середні підприємства). У сукупності дані компанії є рушійною силою, з якою слід рахуватися на міжнародному ринку ІКТ;
9. ІКТ-індустрія Німеччини виділяє себе завдяки розробці нового програмного забезпечення та рішень безпеки, використовуючи потужну робочу силу Німеччини, потужний ринок для ІТ-інновацій та спільну підтримку з боку уряду та промисловості для досліджень [68].

Основна концепція соціальної ринкової економіки Німеччини ґрунтується на більш активному втручанні держави в економіку, що суттєво відрізняє її від інших ринкових моделей. Механізм забезпечення соціального вектору реалізується через сукупність законодавчих актів, які системно забезпечують економічний та соціальний порядок у Німеччині. Дієвість і перспективність економічної моделі Німеччини зумовлена декількома факторами.

1. Інвестиції. Німеччина щільно інтегрована у світову економіку і має значні прибутки від вільної торгівлі. Необхідно зазначити, що з 1990 року прямі інвестиції Німеччини за кордоном збільшилися у 5 разів і на сьогодні перевищують 1 трильйон євро. Одночасно зарубіжні інвестиції становлять більше 700 млрд євро, що сприяє зміцненню економіки та забезпеченню робочих місць.

2. Привабливість Німеччини для зарубіжних інвестицій пояснюється високою кваліфікацією робочих ресурсів, транспортною інфраструктурою, а також стабільністю політичного та економічного середовища. Для прикладу, у 2019 році вона займала друге місце після Великобританії у **європейському рейтингу місць ведення бізнесу** з 1124 інвестиційними проектами іноземних фірм. Це – результат дослідження консалтингової компанії Ernst & Young (E & Y) [14].

3. Наявність провідних ринків та інновацій.

Для німецької економіки характерною вважається наявність потужних індустріалізованих галузей та значна частка малого та середнього бізнесу, що створює осереддя економічної моделі країни.

4. Сталий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій:

60000 кілометрів оптоволоконного кабелю для швидкого Інтернету для розвитку діджиталізація і створення мережевої інфраструктури. Німеччина вважається найбільшим ринком ІКТ у Європі і третім за розмірами, поступаючись Японії та США. Для прикладу: виробництво мікросхем у країні зростає на 10–15% щороку. Потужна інфраструктура забезпечує нові стаціонарні і мобільні мережі у різних соціальних сферах, у тому числі й охорони здоров'я.

5. Діджиталізація

Важлива тема поточної економічної політики, оскільки цифрова інфраструктура повинна бути пристосована до нових вимог. Промисловість і автономне керування автомобілями, інтегрованими у мережу, взагалі неможливі без гігабітної мережі.

Однією з цілей Федерального уряду, сформульованих у Коаліційній угоді, є створення цифрової інфраструктури світового рівня із широкою зоною покриття. До 2025 року повинні виникнути гігабітні мережі з оптичним волокном у кожному регіоні і кожній комуні, причому з безпосереднім виходом до приватних будинків. Діджиталізація в освіті стала справжнім трендом у Німеччині. Так, із федерального бюджету виділяють у 2020 році майже 5 мільярдів євро для впровадження цифрових технологій [79].

6. Розвиток фундаментальних досліджень.

Завдяки пріоритетам у фінансуванні науки і освіти Німеччина посідає третє місце у світі за публікаціями з фундаментальних досліджень, поступаючись лише США та Японії. Цьому сприяє: наявність багатопрофільних науково-дослідних інститутів; участь у міжнародних проектах, форумах тощо; зацікавленість роботодавців у якісній підготовці студентів і, як наслідок, зростання попиту на

нові програми навчання, нові спеціальності, особливо у царині нанотехнологій; потужна виробнича база, яка вимальовується й для дуальної освіти.

Для Німеччини є показовою тісна взаємодія науки і промисловості: наявність договорів співпраці, активний обмін кадрами. Інвестиції в дослідження і розробки перевищують середні по галузі.

7. Підтримка стартапів як джерела інвестицій.

В інвесторів величезний інтерес до нових бізнес-ідей. Це добре видно на прикладі зростання числа великих транзакцій і фінансових кіл. Дві з трьох найбільших транзакцій першого півріччя мали місце у Німеччині. 387 млн євро були переведені на рахунок німецького постачальника продуктів харчування Delivery Hero у Берліні, а 360 млн євро – на рахунок великого автомобільного ритейлера Auto1 (теж зареєстрований у Берліні).

Загалом ризикові інвестиції в європейські стартапи збільшилися на 39%. Це означає, що ще більше підприємств отримає нові капіталовкладення. Із розвитком діджиталізації виникають і нові бізнес-моделі, зростає значення інноваційних стартапів для великих концернів.

Цей інтерес підігриває ціни і забезпечує додаткову динаміку ринку ризикових інвестицій. Акцентуючи увагу на ролі стартапів для німецької економіки, зазначимо, що Берлін займає друге місце після Лондона в рейтингу європейських міст. Такі підсумки зроблено «Барометр стартапів» консалтингової фірми Ernst & Young (EY). П'яте місце посідає Мюнхен (184 млн євро). Гамбург також представлений у першій десятці міст (178 млн євро) [14].

8. Вільна світова торгівля – забезпечує значну зайнятість і економічне зростання у Німеччині. Тому федеральний уряд підтримує ідею відкритих ринків, справедливу міжнародну конкуренцію та лібералізацію торгівлі на основі чітких, передбачуваних і узгоджених на багатосторонній основі правил. Подальша лібералізація торгівлі

необхідна для забезпечення майбутнього Німеччини як промислового центру.

9. **Сильна кооперація** - для Німеччини характерний високий ступінь галузевого і регіонального взаємозв'язку державних структур, промисловості, науки і освіти для реалізації спільних стратегій.
10. **Технологічне лідерство** - Німеччина вже тривалий час вважається лідером в автомобільній промисловості, у галузі енергомашинобудування, вітроенергетичних установок і фотоелементів, сучасної медичної техніки та обладнання, біотехнологій, у галузі виробництва світлодіодів, лазерної високоточної техніки, оптичної мікроскопії тощо.
11. **Цифрова економіка** - базується на якісно новому типі інформаційних і телекомунікаційних технологій, охоплює та перетворює всі сфери сучасного виробництва та суспільного життя Німеччини. Діджиталізація змінює спосіб навчання, роботи, управління та спілкування вже сьогодні. Німеччина добре позиціонується у світі, у тому числі й за рахунок широкого використання програмного забезпечення у промислових додатках та технологічних процесах. Тому цифрові інновації стали запорукою успішного розвитку країни [74].

Оцифрування призвело до якісно нового рівня приватного та публічного спілкування та способів пропозиції, пошуку, оцінки та отримання товарів та актуальні питання науки і практики, послуг. Так, у Німеччині у 25% працівників є мобільний пристрій, який надав працедавець. Діджиталізація змінює професійну діяльність майже у всіх виробничих та інших суспільних сферах [35].

Тому на сьогодні у Німеччині гостро дискутуються проблеми змісту та технологій навчання на всіх рівнях. Так, у "Пакті про професійну підготовку» наголошено про необхідність федеральному уряду, федеральним штатам та

муниципалітетам особливу увагу приділити модернізації та «оцифровці» професійно-технічних шкіл, особливо при дуальній формі освіти.

Економічна модель Німеччини, її орієнтація на впровадження інноваційних технологій дозволяють стабільно забезпечувати виплати з безробіття; надавати широкий спектр послуг, які входять до обов'язкового медичного страхування; лібералізувати відкриття та придбання малого бізнесу; знижувати податок з доходів громадян і прибутку підприємств; виплачувати субсидії і пільги, що фінансуються із державного бюджету; проводити ефективне реформування окремих секторів економіки, професійного навчання, освіти і наукових досліджень тощо [101].

Для того, щоб визначити, наскільки впливовим є сектор ІКТ у формуванні головних компонентів іміджу ЄС, проведемо порівняльний аналіз рівня розвитку ІКТ Німеччини та Франції, ураховуючи вищезазначені індекси.

Порівняльний аналіз рівня розвитку ІКТ Німеччини та Франції

Німеччина	Франція
Індекс розвитку інформаційно-комунаційних технологій	
Німеччина завжди входить до 20 країн світу з найвищим рівнем розвитку ІКТ. У 2017 році Німеччина посіла 12 місце у світі [82].	У 2017 році Франція посіла 15 місце у світі, піднявшись на дві позиції порівняно з попереднім роком та обійшовши США [82].
Особливості розвитку ринку ІКТ	
Німеччина має один з найбільших ринків ІКТ у світі та найбільший ринок програмного забезпечення в Європі з 94 301 ІТ-компаніями (програмне та апаратне забезпечення,	Ринок ІКТ Франції стрімко розвивається завдяк глибинній трансформації економіки країни за рахунок повсюдної цифровізації та широкого застосування технологій

<p>станом на 2018 рік) станом на 2018 рік і приблизно 1,03 мільйона співробітників у 2021 році. Інтернет і цифрові технології Німеччина є одним з найбільших цифрових споживчих ринків у світі. Інтернет стає ключовим каналом продажів, особливо для роздрібною торгівлі, що зумовлено наявністю в країні розвиненої технологічної інфраструктури та високим рівнем проникнення гаджетів (ПК, смартфонів і планшетів).</p>	<p>штучного інтелекту (ІІ). За даними галузевої федерації Syntec/IDC, продажі ІТ-програм і послуг у 2018 році у Франції зросли на 4,1% до 56,3 млрд євро, що зумовлено впровадженням проєктів цифрової трансформації. SMACS (соціальні, мобільні, аналітичні, хмарні та безпекові) технології збільшилися на 15,4%. Очікується, що індустрія програмного забезпечення та послуг ІТ зросте приблизно на 4% у 2021 році.</p>
---	--

Дохід ринку ІТ-технологій

<p>У 2021 році дохід у різних підсекторах ІТ становив 48,2 млрд доларів США, 38,1 млрд доларів США від ІТ-апаратного забезпечення та 32,5 млрд доларів США від підсектору програмного забезпечення. З 2007 року загальний дохід від ІТ-сектору зріс із 76,4 мільярдів доларів США до приблизно 112,6 мільярдів доларів США у 2021 році [69].</p> <p>Німеччина також є другим за величиною європейським ринком технологій безпеки вартістю 5,9 мільярд євро. У Франції -3млрд.євро.</p>	<p>Ринок ІТ-послуг Франції є шостим за величиною у світі. Зараз вона займає близько 4,4% світового ринку ІТ-послуг. Ринкова вартість ІТ-послуг складає близько 32% загального ринку ІТ-послуг. Зросла на 1,1% за історичний період і, як очікується, зросте приблизно на 1,5% у прогностному періоді. Внесок сектора ІКТ у ВВП Франції становить 78 млрд євро станом на 2019 рік, або близько 3,8%. При цьому основна частина доданої вартості – 68 млрд євро, або</p>
--	--

<p>За прогнозами Федерального урядку ВВП Німеччини в 2022 році зросте на 5.2%. прибуток від ІТ-сектору на 2021 рік становив 44.1млрд євро. У 2005 році даний показник мав 27.2 млрд.</p>	<p>3,6% – припадає на інформаційно-комунікаційні послуги [77].</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. У Німеччині, як і у Франції, також поширені податкові пільги, розвинене надання грантів для інноваційних проектів. 2. Державні витрати на дослідження і розробки в Німеччині набагато вище за середній рівень по усій ОЕСР, при цьому Німеччина входить в п'ятірку лідерів і деякі з показників перевищують аналогічні показники у Франції. 3. Показник кількості молодих інноваційних фірм також досить високий [7] і перевищує французький. 4. Індекс легкості ведення бізнесу вищий за середній, але все-таки відстає від держав-лідерів. Можна відмітити, що і тут Франція відстає від Німеччини. Усі ці заходи приносять істотні результати. 	
<p>Німеччина п'ятий рік поспіль зберігає перше місце в рейтингу Anholt-Ipsos Nation Brands Index SM (NBI) у період з 2010 по 2021 рік. Вона посідає перше місце з 60 країн світу в рейтингу Nation Brands Index у сьомий раз загалом і п'ятий рік поспіль.</p>	<p>Серед 100 найкращих національних брендів світу у 2019 р. Франція зайняла 6 місце за фінансовими показниками. Станом на 2021 рік показник Франції залишився незмінним – 6 місце у світовому рейтингу й оцінка в \$2,975M.</p>
<p>Національні стратегії 4.0 окремих розвинутих країн світу</p>	
<p>Стратегія Industrie 4.0, спрямована на виробників засобів виробництва і предметів споживання, лідерів думок,</p>	<p>Стратегія L'Industrie du Futur (IdF), спрямована на представників виробничих індустрій, малий та</p>

<p>малий та середній бізнес (МСП). Залучені кошти обсягом 200 млн. євро за допомогою державних інвестицій, доповнені внутрішніми галузевими інвестиціями</p>	<p>середній бізнес. Залучені кошти обсягом близько 10 млрд. євро за допомогою державних інвестицій за підтримки приватних інвесторів.</p>
--	---

На основі проведеного дослідження-порівняння, можна дійти до висновку, що міжнародний імідж сучасної Німеччини та Франції складався протягом тривалого часу в результаті взаємодії різних факторів таких як: рівень економічної конкурентоспроможності, ступінь впливу на світову політику. Важливим фактором його формування виступили й ІКТ, що стали основою кожної сфери суспільного буття.

Сьогодні Німеччина – провідна країна Європейського Союзу і її голос є вирішальним у прийнятті важливих рішень членами ЄС. У німецької економіки найвищий рейтинг у світі, тепер Німеччина вирішує долю не тільки своєї національної економіки, але й економік усього ЄС. Франція, з іншого боку, крокує до розвитку ринку високих технологій та створює сприятливе інвестиційне та бізнес-середовище.

Інновації в сфері ІКТ є рушійною силою соціально-економічних змін. ІКТ дає країнам інструменти для реорганізації і глобалізації їх економіки, досягнення більш швидкого економічного зростання, створення нових робочих місць, підвищення рівня життя і скорочення нерівності. В ЄС сектор ІКТ є значним і швидко розвивається – з 2012 по 2017 рік додана вартість від послуг ІКТ збільшилася на 18,3%, а додана вартість від виробництва ІКТ збільшилася на 22,5% [97, 98].

Додана вартість сектора ІКТ була еквівалентною 3,6% ВВП в 2017 році в ЄС, і в даний час цей сектор є одним з найбільш ефективних в економіці ЄС: у

2017 році видима продуктивність праці в секторі ІКТ була на 65,2% вище, ніж це зафіксовано для нефінансової бізнес-економіки в цілому [24].

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і розвиток елементів інформаційного суспільства розглядається в більшості країн сучасного світу як одне зі стратегічних завдань і загальнонаціональних пріоритетів. ІКТ, а також пов'язана з ними суспільна та людська діяльність творять інформаційну сферу сучасного соціуму, від якої в нинішніх умовах визначальним чином залежить його економічний та інноваційний потенціал, соціальний прогрес, ефективність управління, здійснення демократичних процедур, освіта, рівень людського розвитку, національна безпека та обороноздатність і багато іншого [44].

Відставання країни в темпах зростання товарів і послуг, які виробляються та надаються за допомогою ІКТ (т. зв. «цифровий розрив»), автоматично спричинює її відставання і в інших галузях. І навпаки – динамічний, сталий розвиток інформаційної сфери є фундаментальною підставою підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені і якості життя її громадян.

Якісний стрибок у розвитку інформаційно-комунікаційних технологій зумовив глобальне поширення та розвиток «Індустрії 4.0» - концепція Четвертої промислової революції, що була сформульована у 2011р. президентом Всесвітнього економічного форуму в Давосі Клаусом Швабомб.

На глобальному рівні ініціатива Індустрії 4.0 набула особливого поширення у 2011 р., коли вона була презентована міжнародному співтовариству на Ганноверському ярмарку як проєкт всебічної цифровізації (діджиталізації) промислового виробництва. Метою цифровізації виробництва стало розв'язання сучасних проблем міжнародного співтовариства, зокрема проблеми недостатньої ресурсної та енергоефективності, продуктивності та завищених норм праці [49].

За Індустрії 4.0 відбуваються розвиток і поєднання автоматизованого виробництва, обміну даними і виробничими технологіями у формі

саморегульованої системи з мінімальним людським втручанням у виробничий процес. Тому впровадження переваг Індустрії 4.0 націлене на сприяння не лише економічному зростанню, але й виконанню соціальної функції на глобальному та національному рівнях [94]. Крім того, глобальне поширення та розвиток Індустрії 4.0 тісно пов'язані з якісним стрибком в ІТ-сфері, який значною мірою викликаний зростанням витрат на цілі науково-дослідницької та ІТ-діяльності міжнародних компаній Phoenix Contact, Siemens, Bosch, Rittal та ін.

Зокрема, значна частка фінансових ресурсів бізнесу іде на розробки, пов'язані з розвитком IoT (Інтернет речей), Remote & mobile access (віддалений мобільний доступ), wireless communication (засоби бездротової комунікації), 3D printing (тривимірний друк) тощо. Глобальні тенденції автоматизації дістають прояв у поширенні Smart або Digital Factory, розбудові цифрової економіки [15].

На початку другого десятиліття XXI ст. експерти консалтингових компаній запровадили у широкий обіг термін «цифрова (діджитал) трансформація» (DX), під якою розуміють якісні зміни ІКТ, що дозволяють сформувати додану вартість у суспільстві. Існуючі види діяльності трансформуються за рахунок цифрових технологій [18]. Очевидним стає факт, що цифровізація дуже впливає на конкурентоспроможність бізнесу.

Саме на даному етапі сформувались умови, сприятливі для поширення кіберфізичного виробництва, а саме фактичне становлення та розвиток Індустрії 4.0. Це заклало основу для наступного етапу DX у промисловості (прискорене впровадження технологій, зокрема, застосування промислового Інтернету речей, аналітики великих даних, штучного інтелекту, активізація нового покоління роботів, доповненої реальності тощо) [93].

Таким чином, у даному дослідженні було також проведено SWOT-аналіз розвитку ІКТ як чиннику формування іміджу ЄС для того, щоб визначити основні перспективи імплементації інноваційних технологій, а також – можливі загрози у використанні ІКТ з метою формування іміджу держави.

SWOT-аналіз розвитку ІКТ як чиннику формування іміджу ЄС у рамках програми «Індустрія 4.0»

Сильні сторони:	Слабкі сторони:
<p>1. Досягнення інтероперабельності (сумісності) програмного забезпечення і контенту, оптимізація відповідних стандартів – покращання нормативних процедур та підвищення сумісності для досягнення безперешкодної взаємодії численних ІТ пристроїв і додатків, сховищ даних і послуг;</p> <p>2. Підвищення довіри і безпеки користувачів – захист від шкідливого ПЗ, скоординована європейська відповідь на кібератаки, модернізація системи захисту персональних даних;</p> <p>3. Розвиток швидкісного інтернету (широкосмугового доступу - ШСД) – досягнення до 2020 року інтернет-швидкості 30</p>	<p>1. Недостатнє фінансування наукових досліджень і технологічних розробок з боку держав;</p> <p>2. Нестача кваліфікованих кадрів, фрагментації ринків і відсутності стратегічного передбачення.</p> <p>3. Кількість заявок на патенти в ЄС буде нижчою, ніж у США та Китаї в секторі ІКТ, і нижчою, ніж у США та Японії в біотехнологічному секторі.</p>

<p>Мбіт/с або вище для всіх європейських громадян;</p> <p>4. Безупинний розвиток наукових досліджень та інновацій;</p>	
<p>Можливості:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення єдиного цифрового ринку, що має забезпечити повноцінне використання переваг цифрової ери; 2. Подальше поширення цифрової грамотності і навичок роботи з ІТ серед громадян ЄС. 3. Посилення ролі європейської держави як стейкхолдера в процесі розбудови ІКТ (на прикладі урядів Німеччини та Франції). 4. Прискорення розробок інформаційно-комунікаційних технологій наступного покоління в рамках стратегій на національному рівні. 	<p>Загрози:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прискорення темпів "цифрового розриву" між провідними європейськими державами та державами, що розвиваються; 2. Інтенсифікація процесів використання ІКТ та створення інноваційних продуктів такими світовими гравцями, як КНР, Японія, Росія; 3. Загроза інформаційній безпеці внаслідок можливого збільшення кібератак на території ЄС.

У результаті дослідження було виявлено більше переваг і сильних сторін у розвитку ринку ІКТ ЄС, що полягають, перш за все, у посиленні ролі ЄС як провідного середовища для розбудови стійкого, інноваційного ринку технологій.

На прикладі Німеччини, що має один з найбільших ринків ІКТ у світі, можна спостерігати зростання рівню цифрової трансформації у Європі.

Технологічний прогрес у сфері ІТ та програмного забезпечення, робототехніки та сенсорних технологій, а також інтелектуальних мереж в Інтернеті є рушійною силою цифрової економіки Німеччини [14].

У 2017 році Німеччина зафіксувала оборот ринку ІКТ у розмірі 160 мільярдів євро, що зробило її п'ятим за величиною ринком ІКТ у світі. ІТ-сектор країни є основним двигуном економіки з оборотом понад 85 мільярдів євро (зростання на 3,4 відсотка). За даними Європейської ІТ-обсерваторії (ЕІТО), внутрішні витрати на ІТ-обладнання, послуги та програмне забезпечення допомогли ринку зростати швидше, ніж ВВП у 2016 році, яке збільшилося на 3,3 відсотка в річному обчисленні.

Німеччина зміцнила свої позиції як найбільшого ринку програмного забезпечення в Західній Європі з оборотом понад 23 мільярди євро та зростанням на 6,3 відсотка в річному обчисленні в 2017 році. Маючи майже мільйон працівників сектору ІКТ, Німеччина має величезну базу висококваліфікованих фахівців [95].

ЄС, як об'єднання демократичних країн, в умовах посилення глобальної конкуренції повинне підтримувати високу КСП країн-членів та союзу в цілому ринок високих технологій є найважливішим чинником зростання світової економіки і економік окремих країн. Діджиталізація - ЄС повинен взяти на себе лідерство в галузі промислових ІІІ-технологій. Також телекомунікаційна інфраструктура потребує більших інвестицій в Європі, щоб задовольнити зростаючий попит на послуги. Крім того, ЄС повинен сприяти вільному потоку стандартів машинних даних у всьому світі [13].

Політики, державні науково-дослідні установи та бізнес повинні працювати разом, щоб забезпечити необхідну довіру до нових технологій, а також відчуття терміновості та інвестицій, щоб наздогнати світових лідерів. Європа не може дозволити собі відставати у розвитку, якщо хоче забезпечити свою промислову КСП та зростання міжнародного іміджу.

ВИСНОВКИ

Під час виконання роботи, відповідно до зазначених завдань, було підтверджено наукову гіпотезу та зроблено наступні висновки:

1. Теоретико – методологічними засадами дослідження інформаційно-комунікаційних технологій є роботи зарубіжних науковців ХХ століття, таких як: Г. Почепцов, О. Шевчук, О. Голобуцький, М. Демкова, І. Клименко, С. Колосок, В. Кудряшова, Арон Р., А. Кешелава, Мерле М., Спікан Н.Дж., В. Буданова, Е. Рудих, С. Бандерсона. На сучасному етапі дана тема є більш дискусійною щодо ролі даного поняття на сучасному етапі світового розвитку. Основи даних досліджень можна знайти у працях сучасних науковців: В. Безуглого, Т. Дубової, Ю. Жука, О. Значенко, О. Калігаєвої, О. Качуровської, О. Красножон, Н. Морзе, І. Семещук.
2. Поява інформаційно-комунікаційних технологій на початку ХХ століття зумовлена розвитком продуктивних сил під впливом загальносвітового за своїм характером НТП і, зокрема - розвитком комп'ютерної техніки, програмного забезпечення та глобальної мережі Інтернет, а також - перетворенням інформації на визначальний спосіб діяльності в усіх сферах суспільного буття.
3. Даний феномен полягає в асиметричному використанні соціально-комунікаційних технологій, відповідно держави, що мають низький рівень розвитку, політики, освіти та економіки, не мають відповідного забезпечення ІКТ. Цифрова нерівність зумовлена високим або низьким рівнем розвитку медіа в державі, а також обмеженості доступу мережі Інтернет, національних інформаційних ресурсів й інформаційно-комунікативних ресурсів у суспільстві.
4. Закономірність розвитку сучасних ІКТ полягає в їх глобальному характері, адже кожна держава світу має власний підхід до широкого використання

ІКТ та переходу до електронного формату державного сектора з метою трансформації соціально-економічних процесів. Впровадження ІКТ у глобальному вимірі визначає й розвиток наукової та освітньої сфер життя, стає вагомим чинником в суспільно-політичній модерації, створює оптимальні умови для суспільного та сталого розвитку, формує імідж держави та визначає її конкурентний потенціал.

5. Сукупність чинників формування іміджу держави визначають її конкурентоспроможність на світовій арені. Умовно складові елементи іміджу країни розподіляються на внутрішні чинники, що мають змінний характер: рівень освіти/зайнятості населення, рівень корупції та злочинності, рівень економічного розвитку, та зовнішні чинники: економічна стабільність, успішність зовнішньої політики держави, дотримання національних інтересів, інвестиційний клімат держави, рівень технологічного розвитку та впровадження ІКТ, та рівень інноваційного потенціалу. Вони здебільшого визначаються щорічними рейтингами міжнародних організацій та рейтингових агентств.
6. Інновації в сфері сучасних ІКТ є рушійною силою соціально-економічних змін ЄС. ІКТ дає державам-членам інструменти для реорганізації і глобалізації їх економіки, досягнення більш швидкого економічного зростання, створення нових робочих місць, підвищення рівня життя і скорочення нерівності, що формує їхній імідж у світовому співтоваристві.
7. Розробка інновації в сфері ІКТ у перспективі залишиться рушійною силою соціально-економічних змін. Інформаційно-комунікаційні технології надаватимуть країнам інструменти для реорганізації і глобалізації їх економіки, досягнення більш швидкого економічного зростання, створення нових робочих місць, підвищення рівня життя і скорочення нерівності, зокрема за програмою Industry 4.0 в Європейському Союзі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. А.Г.Тюриков., Тен Ю.П. Особливості формування національного бренду країни в умовах зростання конкуренції в епоху глобалізації. Вістник АГУ. 2019. №4. с.215-221.
2. Беленкова Л. М Імідж державних органів: потенціал інформаційно-комунікаційних технологій. Сер. Управлінське консультування. 2017. Вип. 4. С. 199-207.
3. Белоусова Н. Б. Французька Республіка: імідж, бренд та політика «м'якої сили». Міжнародні відносини. Сер. Політичні науки. 2019. Вип. 21. С. 17-19.
4. Бохан А.В. Дипломатія Європейського Союзу та еко-брендинг країн. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. Сер. Теорія і практика міжнародних відносин. 2019. Вип. 2. С. 50-55.
5. Бровко Є.О. Світова практика розвитку та використання інформаційно-комунікаційних технологій. Світ телекомунікації та інформатизації : зб. матеріалів доп. учасн. Міжнар. наук.-техн. конф. Київ : Київ, 2021. С. 17-19.
6. Варібрусова А., Мельник Т. Національні бренди у глобальній економіці: компаративний аналіз. Світова економіка та міжнародна торгівля. 2018. №5. С. 32-50.
7. Варламова М. Дем'янова Ю. Основні тенденції діджиталізації у глобальному вимірі. Галицький економічний вістник. 2020. №2 : веб-сайт. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8525> (дата звернення: 10.12.2021).
8. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія : конспект лекцій. Дніпро : ДНУОГ, 2020. 56 с.

9. Висоцький О.Ю. Пропагандистські стратегії цифрової дипломатії. Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій. СПД «Охотнік» 2017 рік: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 24-25 лист. 2017 р. Дніпро : СПД, 2017. С.9-12.
10. Вишневецький В.П., Вієцька О.В., Гаркушенко О.М. та ін. Смарт-промисловість в епоху цифрової економіки: перспективи, напрями і механізми розвитку : моногр. ; [за ред. В.П. Вишневецького] / НАН України, Інститут економіки промисловості. К., 2018. 192 с.
11. Всесвітній економічний форум : веб-сайт. URL: <https://www.weforum.org/about/world> (дата звернення 02.12.2021).
12. Всесвітній (Світовий) банк : веб-сайт. URL: <http://www.vsemirnyjbank.org> (дата звернення 29.11.2021).
13. Галайда Н.П. Позитивний імідж як вектор підвищення рівня довіри до органів державної влади. Могилянські читання : Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні : XXI Всеукр. наук.-метод. конф. : тези доповідей. Миколаїв : Миколаїв, 2018. С. 110-114.
14. Гончаренко Н.І. Особливості функціонування світового ринку інформаційних технологій в умовах трансформаційних змін глобального економічного середовища. Вісник Харківського Національного університету імені В.Н.Каразіна. Сер. Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2018. Вип. 7. С. 95-100.
15. Гончарук А. Культурна дипломатія держав-членів ЄС. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Сер. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики. 2017. Вип. 2. С. 18-21.
16. Гончарук І.В., Томащук І.В. Державне регулювання розвитку ресурсного потенціалу сільських територій: загальний аспект. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. №4(32). С.19–30.

- 17.Гнатюк О. Вплив ІКТ на економічний розвиток країни. Вісник НУВГП. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 3. С. 115-116.
- 18.Диба М.І., Гернего Ю.О. Виклики індустрії 4.0 у контексті її становлення на глобальному і національному рівнях. Економіка України. 2020. № 6. С.43-55.
- 19.Демартино А. П. Поняття і класифікація новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Сер. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2018. Вип. 24. С. 94-98.
- 20.Джеджула О.М. Економічна модель Німеччини як фактор соціальної стабільності. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. Сер.Економіка.2020. Вип.3. С. 103-110.
- 21.Дзюба О.А. Формування позитивного культурного іміджу країни (на прикладі Німеччини). Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2020. Вип. 5. С.218-235.
- 22.Закіров М. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології як фактор еволюції соціально-політичних відносин. Наукові праці Національної бібліотеки України. 2017. Вип.46. С. 11-24.
- 23.Іваненко В.І., Дударенко С.В. Аналіз процесу побудови соціальної ринкової економіки у Німеччині у 1949-1958 роках. Молодий вчений. 2017. №1 (41). С. 598–604.
- 24.Інновації в сфері ІКТ: наскільки відстають Східні країни-сусіди ЄС від Європейського Союзу? : веб-сайт. URL: <https://eufordigital.eu/uk/e-card/ict-innovation-is-clearly-vital-to-economic-development-in-the-digital-age-how-far-behind-are-the-eastern-partner-countries-compared-to-the-european-union/> (дата звернення: 10.12.2021).
- 25.Інформаційно-комунікаційні технології. Німецькі роботи : веб-сайт. URL: <https://germanyworks.com/branch/ict/#market-size> (дата звернення: 01.12.2021).

- 26.Кабанова О. О. Оцінка національних брендів у контексті формування іміджевої економіки. Вісник Класичного приватного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 17. С. 179-184.
- 27.Калетнік Г.М., Пришляк Н.В. Виробництво та сертифікація органічної продукції: досвід США. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 9. С.7–22.
- 28.Кирєєва А.Є. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Сер. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 8. С. 44-50.
- 29.Кириченко Г.В. Інформаційно-комунікаційні механізми як інновації в системі формування позитивного іміджу органів державної влади. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Сер. Державне управління. 2019. Вип. 6. С. 46-52.
- 30.Коломієць Г.М., Глушач Ю.С. Цифрова економіка: контроверсійність змісту і впливу на господарський розвиток. Бізнес Інформ. 2017. № 7. С. 137—143.
- 31.Корепанов О. С. Методологія індексного аналізу рівня розвитку інформаційного суспільства. Статистика України. 2018. Вип. 1. С. 6–15.
- 32.Кошарна В.В., Птащенко О.В. Країни-учасники світового ринку високих технологій. Кооперативні читання: 2018 рік : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 10-12 квіт. 2018 р. Харків : ЖНАЕУ, 2018. С. 410-413.
- 33.Кравченко В., Личова Г., Старостіна А. Міжнародний імідж країни: практичні аспекти аналізу. Маркетинг в Україні. 2017. №3. С.49-56.
- 34.Литвин А.Є. Тенденції розвитку світового ринку інформаційних технологій. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць. ПДТУ. 2018. Вип. 2. С.132-137.

- 35.Македон В. В. Ільченко Н.О. Кон'юнктура світового ринку ІТ-послуг в умовах економіки 4.0. Ефективна економіка.2021. № 1 : веб-сайт. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8525> (дата звернення: 05.12.2021).
- 36.Марков М.Є. Аналіз розвитку та сучасного стану ІКТ в Україні. Вісник Східноукраїнського Національного університету. Сер. Економіка. 2020. Вип. 2. С. 46-50.
- 37.Мельничук О. В. 2017. Німецько-українське співробітництво у гуманітарній сфері (1990-і рр. – поч. ХХІ ст.). Вісник Львівського нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів. Вип. 7. С. 250-264.
- 38.Міжнародні відносини та зовнішня політика в еру «пост-правди» : монографія / Брусилівська О. та ін. Київ, 2018. 368 с.
- 39.МВФ прогнозує падіння світової економіки у 2020 році на 3% : веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/04/14/659380> (дата звернення 15.11.2021).
- 40.Нагаєв В.М. Впровадження інформаційно-цифрових технологій в системі публічного управління. Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика : зб. матеріалів ІІІ Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава : Полтава, 2020. С. 59-62.
- 41.Ніколіна І.І., Рикун І.С., Яричук О.М. Порівняльний аналіз розвитку електронного урядування України та Німеччини. 2018 рік : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф., 11 грудня 2018 р. Тернопіль : МНІК, 2018. С.101-104.
- 42.Німеччина Огляд ринку : веб-сайт. URL: http://www.compet.kh.gov.ua/images/2017/Export/Germany12_1.pdf (дата звернення 01.12.2021).
- 43.Новікова А. П. Аналіз розвитку світового та українського ринку ІТ-послуг. Вісник КПІ ім.Сікорського. Сер. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2018. Вип. 3. С. 52-55.

- 44.Новікова Л.В., Чернишова Л.О. Світовий ринок інформаційно-комунікаційних технологій: тенденції та перспективи розвитку. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2021. Вип.16. С. 15-19.
- 45.Олешко А.А. Інформаційно-комунікаційні технології та людський розвиток. Економічна наука. Сер. Інвестиції: практика та досвід. 2019. Вип. 16. С. 16-19.
- 46.Опанасюк О. І. Особливості сучасної публічної дипломатії. Гілея: науковий вісник. 2017. Вип. 117. С.238-243.
- 47.Орденів С.С., Скиба І.П., Ченбай Н.А. Феномен інформаційно-комунікаційних технологій. Філософські обрії. 2019. №42. С. 62-66.
- 48.Павлюх М.В. Застосування соціально-комунікаційних технологій у міжнародних відносинах. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2019. Вип. 4. С. 239 -247.
- 49.Пахнін М. Правові форми взаємодії між органами публічного управління та засобами масової комунікації. Підприємництво, господарство і право. 2019. Вип. 6. С. 178–180.
- 50.Піпченко Н.О., Макаренко Є. А., Рижков М. М. Цифрова дипломатія : підруч. Київ, 2019. 317 с.
- 51.Піпченко Н.О., Рижков М.М. Публічна дипломатія ЄС. «Принциповий прагматизм» ЄС - наслідки для Східної та Південно-Східної Європи» 2021 рік : матеріали міжнар.наук.-практ. конф., 21-22 травн. 2021 р. Київ : КНУ, 2021. С.79-82.
- 52.Полумієнко С.К. Електронне урядування та електронна демократія. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування / за ред С. К. Полумієнко. Київ, 2017. С. 64 - 69.
- 53.Почепцов Г. Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття. Києво-Могилянська академія. Київ, 2017. 260 с.

- 54.Редька І. Інформаційні технології. Основні якості сучасних інформаційних технологій. Соціальні комунікації і нові комунікативні технології : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Запоріжжя : Запоріжжя, 2017. С. 20-25.
- 55.Рижков М.М., Рубан А. Стратегія інформаційної і кібербезпеки ЄС: сучасний вимір. Політологія. 2019. №5. С.76-79.
- 56.Савон К. В. Вплив політики «м'якої сили» на імідж держави. Актуальні проблеми політики. 2020. № 66. С. 112-114.
- 57.Савченко Є.А., Тутова О.В. Оцінювання впливу розвитку цифрової економіки на соціально-економічне середовище. Системи контролю та комп'ютерів. 2018. №6. С.81-90.
- 58.Сенько О.М. Інформаційно-комунікаційні технології: типологія та систематизація. Вісник НАУ : веб-сайт. URL: http://fmv.nau.edu.ua/structure/department_ua/k_mvirs/naukova-diialnist/ (дата звернення: 10.12.2021).
- 59.Сенько О.М. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному світовому розвитку. Вісник НАУ : веб-сайт URL: http://fmv.nau.edu.ua/structure/department_ua/k_mvirs/naukova-diialnist/ (дата звернення: 10.12.2021).
- 60.Скиба О.П. Інтернет-комунікації в інформаційному суспільстві: соціокультурний аспект. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. 2019. Вип. 2. С. 173-177.
- 61.Смірнов А. І. Сучасні інформаційні технології в міжнародних стосунках: монографія. Москва : МГІМО Університет, 2017. 121 с.
- 62.Сучасні інформаційно-комунікаційні технологій : навч.посіб. / Г.Г.Швачич та ін. Дніпро, 2017. 230 с.
- 63.Ставицька А.В. Оцінка позиціонування країн на світовому ринку інформаційних технологій: статистичні виміри індексного аналізу.

- Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 12. С.126-130.
64. Стеценко Н.М. Інформаційно-комунікаційні технології в управлінській діяльності : навч. посібник. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2017. 164 с.
65. Сябро А. В. Сучасний стан розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в Україні. Науковий вісник «Гілея». Сер. Політичні науки. Вип. 135. С. 364-367.
66. Таран А. Ю. Інтегральний показник оцінки технологічного лідерства Німеччини в економічній системі ЄС. Ефективна економіка. 2018. № 2. С. 24– 36.
67. Топольницька Т.Б. Комунікативний аспект у формуванні іміджу органів публічної влади. Електронне наукове видання «Економіка та суспільство». 2019. Вип. 20. С. 593–594.
68. Усатюк К. Р. Сучасні інформаційні технології в міжнародних відносинах та зовнішній політиці держав. Соціально-політичні студії. Науковий альманах. 2021. Вип. 5. С. 146-152.
69. Федак М. Огляд стратегій по 4.0 країн ЄС від Єврокомісії // Індустрія 4.0 в Україні : веб-сайт. URL : <https://industry4-0-ukraine.com.ua/2018/08/27/review-national-strategies-4-0-in-eu> (дата звернення: 10.12.2021).
70. Халецька Л. Перспективи розвитку електронного урядування у Франції. Інформація, комунікація, суспільство. Сер. Економіка. 2017. Вип. 101. С. 272-273.
71. Ченбай Н. А. Інформаційно-комунікаційні технології глобального суспільства. Вісник НАУ. Сер. Філософія. Культурологія. 2020. Вип. 1. С. 109-112.

- 72.Ченбай Н.А. Трансформації ідентичності в умовах інформаційно-технологічної революції (соціокультурний аспект). Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. 2019. Вип. 2. С. 95-100.
- 73.Шахова О.А. Роль інформаційних технологій у розвитку міжнародних відносин. Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення : зб. матеріалів доп. учасн. Міжнар. наук.-техн. конф. Тернопіль : Тернопіль, 2018. С. 52-54.
- 74.Anholt-GfK Nation Brands IndexSM (NBISM) study : веб-сайт. URL: <http://www.gfk.com/insights/press-release/germany-reclaims-top-nation-brand-ranking-with-usa-dropping-to-sixthplac> (дата звернення: 12.12.2021).
- 75.Brand Finance Nation Brands: the Annual Report on the World's Most Valuable Nation Brands 2017 : веб-сайт. URL: http://brandfinance.com/images/upload/bf_nation_brands_2017 (дата звернення: 10.12.2021).
- 76.Broyaka A., Khaietska O.Unemployment as a major socio-economic problem of society development. Polish journal of science. 2020. № 27. Vol.2. 57–67.
- 77.Deutsche Wirtschaft bricht ein : веб-сайт. URL: https://www.weser-kurier.de/deutschland-welt/deutschland-welt-irtschaft_artikel,-deutsche-wirtschaft-bricht-ein-_arid,1914970.html (дата звернення 16.11.2021).
- 78.Deutsche Wirtschaft bricht ein : веб-сайт. URL: <https://www.weserkurier.de/deutschland-welt/deutschland-welt-irtschaft.html> (дата звернення: 10.12.2021).
- 79.Deutsche Wirtschaft schafft nur ein Mini-Plus : веб-сайт. URL: <https://www.tagesschau.de/wirtschaft/deutschland-bip-101.html> (дата звернення 16.11.2021).
- 80.Digital economy report. 2019: value creation and capture : implications for developing countries : веб-сайт. URL:

- <https://digitallibrary.un.org/record/3833647?ln=en> (дата звернення 16.12.2021).
81. European Bank. Огляд ринку Німеччини : веб-сайт. URL: https://investment.zoda.gov.ua/frontend/web/userfiles/view/files/Analytics_Germany_Light%20industry.pdf (дата звернення: 10.12.2021).
82. Europe ICT markets & Trends 2015-2019 / ITU : веб-сайт. URL: www.itu.int (дата звернення 10.12.2021).
83. Foster B. Countdown to the tipping point for Industry 4.0. Siemens Financial Services. Munich : Siemens AG, 2019. P. 13-20.
84. Global No.1 Business Data Platform. Most valuable nation brands worldwide in 2019(in billion U.S. dollars) : веб-сайт. URL: <https://www.statista.com/statistics/322423/most-valuable-nation-brands/> (дата звернення: 01.12.2021).
85. Haigh R. Brand finance national brands 2019 : веб-сайт. URL: <https://brandirectory.com/rankings/nation-brands> (дата звернення: 09.12.2021).
86. Kaufmann M., Jeandesboz J. Politics and ‘the digital’: From singularity to specificity. *European Journal of Social Theory*. 2017. №20. P. 309–328.
87. Makedon, V., Drobyazko, S., Shevtsova, H., Maslosh, O., Kasatkina, M. (2019). Providing security for the development of high-technology organizations, *Journal of Security and Sustainability Issues* 8(4). pp. 1313-1331.
88. Measuring the Information Society Report 2018. International Telecommunication Union (ITU) : веб-сайт. URL: <https://www.itu.int/en/ITUUD/Statistics/Documents/publications/misr2018/MISR2018-Vol-2-E.pdf> (дата звернення: 10.12.2021).
89. Metelenko, N.G., Kovalenko, O.V., Makedon, V., Merzhynskiy, Y.K., Rudych, A.I. (2019). Infrastructure security of formation and development of sectoral corporate clusters, *Journal of Security and Sustainability Issues* 9(1). 77–89.

90. Morissette, F. The Rising Importance of a National Brand for Organizations. Part 1: Branding Context & Impact/ Françoise Morissette. 2018. Queen's University IRC. 15 p.
91. Networked Readiness Index: World Economic Forum (2019) : веб-сайт. URL: <http://reports.weforum.org/globalinformation-technology-report-2019/networked-readiness-index> (дата звернення 10.12.2021).
92. Report on Information Technology (IT) 2019: Global Market Analysis from 2014 and Forecast to 2022 – Research And Markets.com : веб-сайт. URL: <https://www.businesswire.com/news/home/20190925005479/en/2019-Report-on-Information-Technology-IT-Global-Market-Analysis-from-2014-and-Forecast-to-2022-ResearchAndMarkets.com> (дата звернення 10.12.2021).
93. Rojko A.. Industry 4.0 Concept: Background and Overview. International Journal of Interactive Mobile technologies. 2017. Vol. 11. No 5. P. 77-90.
94. Tay S.I., Lee T.C., Hamid N.A.A., Ahmad A.N.A. An Overview of Industry 4.0: Definition, Components, and Government Initiatives. Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems. 2018. Vol. 10. 14-Special Issue. P. 1379–1387.
95. The Digital Economy in Germany : веб-сайт. URL: <https://www.gtai.de/resource/blob/63904/c106af1ef8d5810a72e96e07ecdd81b4/fact-sheet-digital-en-data.pdf> (дата звернення: 10.12.2021).
96. The Global Information Technology Report : веб-сайт. URL: <https://knoema.com/infographics/ljiscg/the-globalinformation-technology-report-country-profiles> (дата звернення 10.12.2021).
97. The Global Information Technology Report: Country Profiles : веб-сайт. URL: <https://knoema.ru/infographics/ljiscg/the-global-information-technology-report-country-profiles> (дата звернення 10.12.2021).
98. The Global Competitiveness Report 2017-2018. World Economic Forum : веб-сайт. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017->

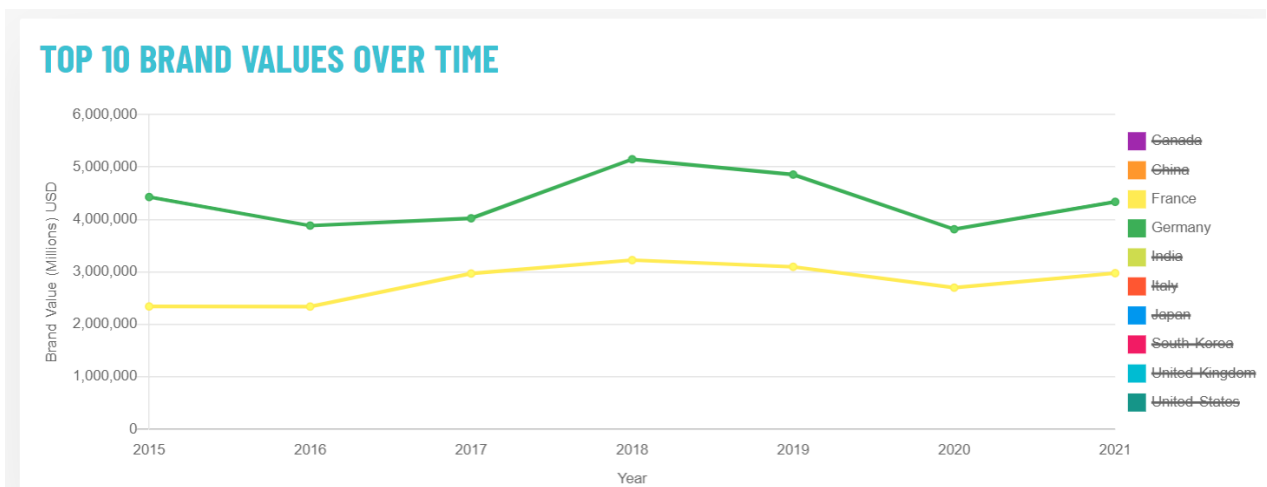
- [2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf](#) (дата звернення: 10.12.2021).
99. The Heritage Foundation/ 2021 Index of Economic Freedom : веб-сайт. URL: <https://www.heritage.org/index/visualize?cnts=germany%7Cfrance&src=country> (дата звернення: 10.12.2021).
100. The ICT Development Index (IDI): conceptual framework and methodology : веб-сайт. URL : https://en.wikipedia.org/wiki/ICT_Development_Index (дата звернення: 09.12.2021).
101. The World Bank. GCI 4.0: Global Competitiveness Index 4.0 : веб-сайт. URL: https://govdata360.worldbank.org/indicators/ha03bec65?country=FRA&indicator=41472&countries=DEU&viz=line_chart&years=2017,2019 (дата звернення: 09.12.2021).
102. United Nation E-Government Survey 2018. UN E-Government Knowledgebase : веб-сайт. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-GovernmentSurvey2018> (дата звернення: 10.12.2021).
103. World Economic Forum: Global Information Technology Report : веб-сайт. URL: <https://globaledge.msu.edu/globalresources/resource/763> (дата звернення 10.12.2021).
104. World Economic Forum Reports. The Global Information Technology Report 2016-2017: веб-сайт. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-information-technology-report-2016/> (дата звернення: 09.12.2021).

ДОДАТКИ

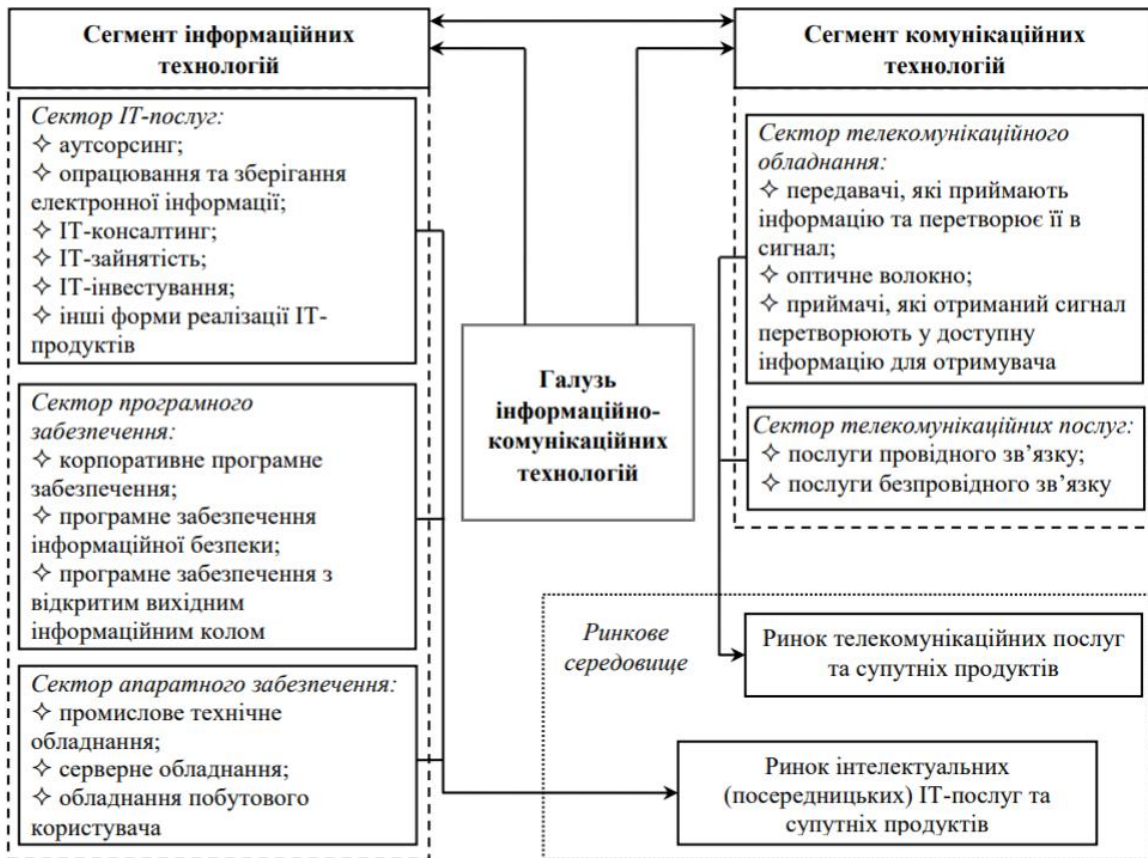

Рис. Компоненти інформаційно-комунікаційних технологій

Додаток 1. Компоненти інформаційно-комунікаційних технологій

Додаток 2. Порівняння Індексу національного бренду 2015-2021рр.

Додаток 3. Галузі інформаційно-комунікаційних технологій